

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

INHOUD: Van het Hoofdbestuur. — Steuncomité-Parijs. — De luchtverbindingen met het Verre Oosten. — De vrouw in het Indonesisch Adatrecht. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Nagekomen Berichten. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Financieele Berichten. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen Verlofgangers. — Met pensioen. — Adresveranderingen. — Mutatiestaat van 21 tot 28 October 1931.

VAN HET HOOFDBESTUUR.
Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931.
Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling.
Uitgave van de Vereeniging „Oost en West”, ten bate van het Steuncomité Parijs.
Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West”.
Reeds hebben hun medewerking toegezegd de heeren Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, P. A. J. Moojen, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder, R. Zuyderhoff, D. J. Balfoort en mevr. M. C. van Zeggelen.
Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen f 5.— ingenaaid en f 6.50 in linnen stempelband.

In aansluiting met het vorenstaand worden zij, die foto's of andere afbeeldingen van het inwendige van het oorspronkelijke paviljoen of van verloren gegane voorwerpen onder hunne berusting hebben, uitgenoodigd deze, met bijschrift, te willen toezenden aan den heer Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. voornoemd, Singel 1, Deventer, opdat daarvan eventueel gebruik gemaakt kan worden bij de samenstelling van het Gedenkboek.
Desgewenscht ontvangt men een en ander weder terug.

GRATIS!

Zij die met of na 1 October 1931 als lid tot de Vereeniging toetreden (minimum contributie f 5.— 's jaars) ontvangen gratis het „Kolon. Weekblad” over het laatste kwartaal van dit jaar.

HOOFDBESTUURSVERGADERING

op Zaterdag 31 October e.k. ten 2 ure
in het Gebouw der Vereeniging, Korte Voorhout 6.
Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen (Zie K. W. van 21 Mei 11, No. 21).
3. Oprichting eener Nederl. federatie van oud-Kolonialen, in de Internationale.
4. Ontslag en benoeming van een lid van den Raad v. Beheer van het Tehuis van Ned. Ind. bedienden.
5. Algemeene besprekingen.
6. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,

VAN DER BRUGH.

P. S. Bij verhindering wordt plaatsvervanger verwacht.

Steuncomité-Parijs.

Den schenkers werd het door „Oost en West” uitgegeven werkje „Onze Overzeesche Gewesten” bij wijze van kwitantie en onder dankbetuiging toegezonden.

Zij, die dit boekje onverhoopt niet mochten ontvangen hebben, gelieven hiervan even te berichten, opdat de toezending onverwijld volge.

Verantwoording v/m 17 t/m 24 October.

Giro

Geen ontvangsten.

Verantw. van 30 Juni af; Zie vorig Kol. Weekblad

f 39698.27

Kas.

Van Senaat Rott. Stud. C.

f 100.00

Verantw. van 30 Juni af; Zie vorig Kol. Weekblad

f 3549.21

Agentschap der Nederl. Handermij.

Geen ontvangsten.

Verantw. van 30 Juni af; Zie vorig Kol. Weekblad

f 10883.75

Totaal t/m 24 October

f 54231.23

10 Sept. Overgemaakt aan de Nederl.

Handelmij. te Amsterdam, zie vorig

Kol. Weekblad

f 48000.00

f 623123

Af kosten collecte N. J. V. (Prentbriefkaarten)

f 1095.90

Resteert (behoudens alsnog te verevenen onkosten)

f 5135.33

HET STEUNCOMITÉ PARIJS

De luchtverbindingen met het Verre Oosten.

Aanmerkelijke bekorting van den posttijd van W.-Europa naar het Verre Oosten op komst. London—Shanghai in 5½, London—Tokio in 6, Tokio—Batavia in 4 dagen....*)

Toen steller dezès in de N. R. Ct. van 22 Juni en aangevuld door eene kortere bijdrage in die van 9 Juli, over het bovenstaande onderwerp schreef, deed hij zulks nog in o.z.t.z. futuristischen, n.l. in voorspellenden, zin omtrent regelingen en feiten, die nog komen moesten: gelijk vanzelf spreekt, was hier geen sprake van waarzeggerij of helderziendheid, en heeft hij geene orakeltaal geuit, maar stond hij op toereikend vasten bodem van reeds gewerkt hebbende en bestaande organisaties van luchtvaartbedrijven, van in verslagen en op andere wijze bekend gemaakte bedrijfsuitkomsten, van ontwikkelingsfeiten en eindelijk van recente kaarten in aansluiting op dienstregelingen der sovjet-russische luchtlijnen en der Deruluf voor 1931. Maar eerst op 16 Juli werd hem op het bureau der K. L. M. ter hand gesteld het „Merkblatt für Luftpostsendungen nach Ostasien”, op grond van de officieele bekendmaking in het „Postverordnungsblatt” van 10 Juni, voor het publiek uitgegeven. Dit bevatte de dienstregeling voor de tweede helft der maand Juni met een vijftal verzenddagen. Daarin werd medegedeeld, dat met het oog op de jeugdigheid, op zekere moeilijkheden en stroefheden aan deze nog te weinig homogeen werkende wereldluchtlijn verbonden, die bovendien met hare 10700 K.M. tot de langste wereldlijnen behoort, de eerstvolgende dienstregeling zich alleen tot de maand Juli zoude bepalen: van eene regeling voor het geheele zomerseizoen kon nog, zooals lager zal blijken, geene sprake zijn. Die regeling voor Juli is dan ook inderdaad bekend gemaakt en met het oog op het feit, dat vanaf 14 Juli tevens Amsterdam daarin betrokken werd, zou zij voor Nederland en dus voor onzen Dienst der P. T. T., grootere betekenis kunnen krijgen. Zij bevatte 9 verzenddagen. Maar bij die verzending van 14 Juli is het gebleven; zij was door het reeds medegedeelde ongeval de eerste en de laatste dier maand en voor Augustus is geene regeling meer verschenen: de vliegpost gaat sindsdien vanaf Irkoetsk weer over den spoorweg naar den Stillen Oceaan.

Het Merkblatt voormeld deelt onderaan, in vette letters gedrukt, mede, dat de geheele reisduur Berlijn—Shanghai, 7 tot 8 dagen bedraagt en vergeleken met den vervoerstijd langs het spoor, een tijdwinst van 5 à 6 dagen zou opleveren. Dit wordt ook bevestigd door den rooster, want 2 reizen vorderden weinig minder dan 7, 3 reizen weinig minder dan 8, dagen.

Hoe belangrijk nu die tijdwinst ook moge zijn, deze reisduur van 6¾ tot 7¾ dag, blijkt belangrijk grooter dan de 5¾ dag, die er voor was aangekondigd in het betreffende persbericht van Mei; en de 5 dagen, door steller dezès berekend.

En dat is geen wonder, maar geheel begrijpelijk; en onder den dwang der gegeven omstandigheden is het zelfs nog een flinke en verheugende praestatie.

Wat toch is het geval en hoe is dit verlies aan tijd te verklaren?

1. Vooreerst heeft de „Deruluf” een dagelijksche dienst van Berlijn naar Moskou maar alleen op werkdagen; de aansluiting van Moskou naar Irkoetsk heeft om den anderen dag plaats op even dagen. Valt dus een Zon- of feestdag op een even dag, dan

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Weimarstraat 63, Den Haag
Telefoon 332739

In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12
Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort
Zwembaden • Kuipbaden • Stortbaden

Stoom- en heete Luchtbaden

Zeezout-, Dennen-, Koolzuur- e. a. Baden
— Waterbehandeling — 5167

Leden van „Oost en West”.

Het aangewezen adres voor 1e kwaliteit Melk en Melkproducten is de N.V. Melkinrichting „DE NIEUWE LANDBOUW” 5443
DEN HAAG: SCHEVENINGEN:
N.W. Buitensingel 50 Wassenaarschestr. 127
Telefoon 333855. Telefoon 550363.

P. G. C. HAJENIUS

OPGERICHT 1826 5467
AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE
Rokin 92/96 Noordeinde 64

**SIGAREN
SIGARETTEN, TABAK**

Fa. J. H. van Andel

Huishoudelijke Artikelen,
- Electriche Apparaten - 5432
Electro Vapour Radiatoren, G. E. Koelkasten
Willemsparkweg 30, Tel. 25882, A'dam Z.
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”.

„Handelsschool voor de praktijk”

De overgang van school naar kantoor.
Eenjarige Dag- en Avondschool.
Stenografie . . . f 10.— per cursus van 3 maanden
Machineschrijven f 10.— per cursus van 3 maanden
Aanmelding van leerlingen dagelijks. 5237
Laan van Meerdervoort 650
TELEFOON 338202.

5064

**Fa. BASTIAAN JANSEN
KLEERMAKERIJ**

DAMES- EN HEEREN SPORT- EN LIVREIKLEEDING EN UNIFORMEN NAAR MAAT
Reizigersbezoek op aanvraag door het geheele land
OLDEBARNEVELTSTRAAT 89, TELEF. 57557, ROTTERDAM

NUTSSPAARBANK te 's-Gravenhage

SPAART

VOOR TEGENSLAGEN

5132

DOET UW VOORDEEL
EN LAAT PER KILO WASSCHEN

**STOOMWASSCHERIJ
N.V. GEBR. SMEELE**

HAAGWEG 499-501 — LOOSDUINEN
TELEFOON No. 339214
VRAAGT TARIEVEN

5212

ANTHRACIET

Belgische Anthraciet 30/50	f 2.15 per H.L.
Belgische Anthraciet 20/30	f 2.— per H.L.
Belgische Anthraciet 50/80	f 2.10 per H.L.
Belgische Eierkolen	f 1.30 per H.L.
Geklopte Cokes	f 0.90 per H.L.
Parel-Cokes	f 0.80 per H.L.

Franco thuis met maat. Bestelkantoor
JASPER, Naaldwijkstraat No. 87-89, Den Haag.
Tel. 110782. 5217 Zendt briefkaart.

P van den Brul

VEENESTRAAT 15 DEN HAAG
HEEREN- en JONGENSKLEEDING
Speciale afdeling voor KLEEDING NAAR MAAT
Stalen, modelboekjes en prijscourant op aanvraag. 5264

W. E. DRUCKER

asp Lid van de Nederlandsche Broederschap van Makelaars.
KOOP EN VERKOOP — HUUR EN VERHUUR
HYPOTHEKEN en ASSURANTIES.
Speciaal gem. Heerenhuizen, Villa's, Appartementen,
Kamers, met en zonder pensioen. 5239
— Huurders en Koopers geen kosten —
SCHEVENINGEN, 187 Nieuwe Parklaan. Tel. 550263.

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
VAN W. JINNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 45-57
TELEFOON: 111314 EN 112890

GEBR. BERVOETS

UITRUSTINGEN 5315

voor Heeren en Kinderen

C. VAN KAMPEN

Behangerij — Stoffeerderij
Verhuizingen 5037

Badhuisweg — APELDOORN

Stoomwasscherij „RHIJNSTROOM”

Hooge Rijndijk 166, Leiden

Telefoon 1783 5289

Wascht uitsluitend met duinwater

Tweemaal per jaar (in Februari en in Augustus) zenden wij, uitsluitend aan particuliere bloemenliefhebbers, gratis onze fraaie, in koper-diepdruk uitgevoerde prijscourant, rijk geïllustreerd met natuurgetrouwe foto's. Deze prachtige en duidelijke handleiding voor het aanleggen en onderhouden van 'n bloementuin ligt ook klaar voor U! Vraagt spoedig Uw exemplaar aan bij:

N.V. L. Stassen Junior

Hillegom - Tel. 2257

Bloembollen - Planten - Zaden

ALLE ARTIKELEN
WORDEN GELEVERD
ONDER GARANTIE

PRACHTIGE

PRIJSCOURANT GRATIS

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West” 5055

KAWEE'TJES

HAARLEM

**Vleeschhouwerij H. Houtman
Koninginneweg 46 — Haarlem**

Het adres voor Indische families. 5113

SCHEVENINGEN

OTTO M. FLICK

SIGAREN MAGAZIJN 5129

Boschestraat 63 hoek Gentschestraat
Telefoon 553428 - SCHEVENINGEN

DEN HAAG

KNIPCURSUS.

1 December aanvang nieuwe cursus (2 x p. w.). Duur 3 maanden. Lesgeld f5.— p. m. Degelijk onderricht, ook in afwerking. Inschr. van heden af. beperkt aantal leerl. ook privé-les. Mevr. Bakker, Mode-atelier, Berberisstraat 97. 5293

Openbare Psychometrische Seance

door E. ZEEVEN

op VRIJDAG 6 NOVEMBER a.s., des avonds 8 uur in Gebouw „Ken U zelve”, de Ruyterstraat 41. Entree f0,75 Plaatsbespreken dienselfden dag van 11-2 uur, à f0,10 p. p.

VOOR BETERE ANTHRACIET SOORTEN

BRABER EN v. GURP 5290

LEEGHWATERKADE 1 — TELEF. 117608

Ik heb honderd-en-een succesvolle zakenleiders gesproken en daarbij was er niet één, die niet 's avonds tevoren zijn werkdag van uur tot uur systematisch had ingedeeld. (Maandblad „Succes”).

is er aansluiting, anders wordt er een volle dag te Moskou verloren; dat gebeurt dus minstens twee keer per maand, maar heeft niet veel te betekenen en is vrijwel van geen storenden invloed. is zulks niet het geval en dus de aansluiting normaal, dan vordert de geheele reisduur Berlijn—Irkoetsk het ongelooflijk klinkende geringe aantal van 63 uren en voor Londen komen er nog 12 bij; dus in ruim 2½ en 3 dagen is men van Spree en Theems, volgens de officieele dienstregeling, aan het Baikalmeer.

2. Van Irkoetsk af is het echter veel ongunstiger en dan wordt het „hommel” en zeer rammelend: van het evenbedoelde „leien dakje” tot Irkoetsk is er weinig meer te bekennen: men denkt eerder en onwillekeurig aan „Sekundärbahn” of erger. Immers, als men in ruwe berekening de 63 uren neemt voor de 6700 K.M. Berlijn—Irkoetsk of zelfs gemakshalve 67 uren, dan zou, per uur rekenende op 100 K.M. reissnelheid, de overige 4000 K.M. 40 en het geheele traject 107 uren of 4½ dag moeten en mogen vorderen, en dan is dit volstrekt niet krap gerekend, als men bedenkt, dat in die 63 uren nog 15 rusturen te Moskou begrepen zijn.

Het harde aanvangsfeit is echter, dat van Irkoetsk af, de reis over 1300 K.M. moet worden voortgezet langs eene spoorlijn, daarbij voor een overgroot deel in moeilijk, n.l. bergachtig terrein gelegen; en buiten deze reden mag daarvoor gerekend worden op eene snelheid van ongeveer 30 K.M. per uur, gemakshalve 100 K.M. in 3 uur; dat levert een reistijd op van minstens 40, in plaats van hoogstens 10 vlieguren en betekent dus een tijdverlies van ruim één dag op het gedeelte Irkoetsk—Mandsjoeli.

3. De daarop aansluitende Eurasialijn vliegt echter tusschen Mandsjoeli en Shanghai slechts twee keer per week, met het gevolg, dat er voor de éne vlucht normale aansluiting is en de andere als te Moskou bij 1, een vollen dag te Mandsjoeli op aansluiting moet wachten.

Het is dus een hinkende en onbevredigende toestand; gevolg, behalve van te lange reisduur op zichzelf onder de aangegeven omstandigheden ook nog van onregelmatige en onvaste aansluitingen. Dit zou terstond aanmerkelijk ten goede veranderen, indien vooreerst aan het tusschenvervoer over de rails een einde kon komen en dit ook door luchtvervoer werd vervangen en ten andere, indien met behoud van een dienst van twee vluchten per week, de aansluiting geheel redelijk en naar behooren plaats kon hebben op de postvliegtuigen, die te Irkoetsk uit het Westen aankomen: b.v. de eene week op Maandag en Donderdag, de andere op Dinsdag en Vrijdag. Het tijdstip van aankomst te Irkoetsk is n.l. 14 uur, zoodat, als aldaar overnacht, maar om 5 uur den volgende dag doorgevlogen werd, om 15 uur Mandsjoeli dus na 88 uren van Berlijn, bereikt zou zijn; den daarop volgende dag, om 4 uur, dus na 13 uren rust, van Mandsjoeli vertrekken, zal de 1800 K.M. lange afstand langs Sinne, Peking, Tientsin tot Tsinanfoe in 15 reizen gedaan en om 19 uur het spoorwegknooppunt Tsinanfoe bereikt kunnen zijn, dus na 116 uren van Berlijn; den volgende dag om 4 uur van Tsinanfoe vertrekkende, zal na eene landing te Nanking, om 12 uur Shanghai bereikt kunnen zijn, n.l. in 138 uren vanaf Berlijn en in 150 uren van London, dat is dus in 5¼ en 6¼ dagen. Zoodat men ziet, zou er aldus aan den slechts 4000 K.M. langen afstand Irkoetsk—Shanghai, toch een grooter aantal uren zijn besteed, dan aan het meer dan anderhalffaal zoo lange stuk Berlijn—Irkoetsk; niettemin zou op die wijze de reisduur van 6¼ dag, als minimum in de Merkbattregeling aangegeven, niet alleen zijn verminderd met 1 dag, maar bovendien tot een vasten en regelmatigen tijdsduur, waarop men dus vertrouwen kan: een tijdsduur, vast te leggen in een zomerdienstregeling, zoodat reeds het geval is met de lijnen van Moskou naar Irkoetsk; die over Taschkent naar Koboel en die over Bakoe naar Tiflis, om de langste te noemen; daarnaast bestaan nog eenige dozijnen kortere. Men ziet dus, dat met groot gemak de in het voormelde persbericht van Mei aangegeven reistijd mogelijk zoude zijn: zonder overhaasting en zonder overmatige snelheid, maar integendeel juist met wel overmatig lang te noemen rusttijden en met vrij beperkte snelheid.

En toch zal deze verkorting van posttijd, hoe groot en treffend ook, nog volstrekt niet het laatste woord betekenen. Immers komt het postvliegtuig om 14 uur te Irkoetsk aan, dus zoo vroeg, dat best nog op dien dag het 900 K.M. afgelegene Tsjita bij daglicht bereikt zou kunnen worden, indien men een vliegtuig met p.l.m. 175 K.M. snelheid zoude bezigen. Vanaf Tsjita zou men over Mandsjoeli nog p.l.m. 3000 K.M. voor den boeg hebben, die best in twee dagvluchten van hoogstens 12 uur elk, kan afgelegd worden en zou Shanghai alsdan in 63 (Berlijn—Irkoetsk) + 51 = 114 uren bereikt kunnen worden, dat is dus nog slechts 4¼ dag en hoogstens 5 dagen.

Wat het gedeelte Irkoetsk—Tsjita betreft, vergete men niet, dat men daarover op de Transsiberische lijn georiënteerd kan zijn, waarlangs bovendien een luchthaven is gelegen bij Werche—Udinsk, eene

SCHRÖDERGROENMARKT DEN HAAG
TELEFOON 1-1-6-1-7-3 5506**WOLLEN- en DONSDEKENS**
REIS- en AUTOPLAIDS
TOCHTDEKENS**COMPLETE**
SLAAPKAMERAMEUBLEMENTEN
IN VERSCHIEDENE HOUTSOORTEN**OPKLAPBARE**
WANDBEDDEN
IN HET BETERE GENRE

stad, vanwaar de 600 K.M. lange luchtlijn Z.-waarts over Kiachta naar Oerga in Mongolije aftakt.

Dat de Eurasiëlijn ook te Tientsin landt, is van groote betekenis voor de verbinding met Japan; want deze formidabele havenstad en voorhaven van Peking, ligt langs Dairen, Soeï, Fusan, Fukuoka 2300 K.M. van Tokio af. Ongeveer op hetzelfde tijdstip, waarop Shanghai bereikt wordt, zou van Tientsin aftakkende, tegen 17 uur te Fukuoka geland kunnen worden, en hoogstens 3 uur later, als regel te Osaka, maar Tokio eerst den volgenden dag om 8 uur, dus na 130 uren van Berlijn, nog bereikt worden. Men zie vooral niet voorbij, dat er reeds eene Japansche luchtlijn bestaat van Tokio en Fukuoka, ten Noorden van Nagasaki gelegen, tot Dairen en van Fukuoka zal de zeer belangrijke luchtlijn over Nagasaki naar Shanghai aftakken en 750 K.M. over de Gele Zee moeten vliegen, wat in hoogstens vijf vlieguren gedaan kan worden. Voor het bereiken van Tokio zal men dus niet den p.m. 2800 K.M. langen omweg van Tientsin over Shanghai nemen. Dit zal echter geen of weinig afbreuk doen aan de zeer groote rol en betekenis, die Shanghai in de wereldluchtvaart in de naaste toekomst zal spelen en hebben. Want, behalve de twee lijnverbindingen met Peking en Mandsjoerije en die met Japan, dus naar het Noorden en Oosten, komt reeds van Shanghai eene derde hoofdlijn in het zicht, n.l. naar het Zuiden.

In ééne dagvlucht zal langs deze lijn bereikt kunnen worden — niet tusschenlandingen bij de havensteden Ningpo, Foetsjou en Amoy — het p.m. 1400 K.M. zuidwaarts gelegene Hongkong, met het zwaar bevolkte Kantongebied, terwijl de hoofdstad van Formosa, Keling, nog geen 300 K.M. van Foetsjou afgelegen is. Na een tweede dagvlucht kan Saigon, er 1700 K.M. vanaf gelegen, dus op een dag; en na een derden over Penang, dus na p.m. 8½, Singapore, Medan en Pakanbaroe, bereikt worden; en Batavia zou na minder dan 9½ dag van Berlijn bereikbaar zijn. Dit een en ander bedoelt niet te zeggen, dat men zal moeten rekenen op de spoedige totstandkoming van eene luchtpostlijn van Amsterdam naar Batavia over Irkoetsk—Shanghai, maar wel, om te wijzen op het gedeelte daarvan, gelegen tusschen Singapore en Shanghai, beide dus eerste rangs luchthavens, en waardoor ook Ned.-Indië binnenkort eene belangrijk versnelde postverbinding met Indo-China, China, Japan en Mandsjoerije zal kunnen verkrijgen. Daarbij komt, dat de verbinding van Shanghai zuidwaarts het geheele jaar door zal kunnen bestaan, terwijl dit voor Peking noordwaarts, en voor Siberië, althans voor de naaste toekomst nog niet kan gelden, daar is een winterdienst nog niet mogelijk, dan wel nog te kostbaar en te onrendabel. Behalve Formosa, zullen zich ook nog wel de Filippijnen en Australië bij die Singapore—Shanghai-lijn aansluiten.

Volledigheidshalve zij nog vermeld, dat, als de veel kortere weg van Irkoetsk langs Oerga over Mongolije, zou worden gevolgd, de reisduur Berlijn—Shanghai wederom zou kunnen worden verkort. Want dan zou n.l. op den dag van aankomst te Irkoetsk nog op de 500 K.M. z.-o.-waarts gelegen luchthaven Oerga kunnen worden geland, daarvandaan om 4 uur vertrekkende langs Peking, Tientsin, Tsinanfoe na eene stevige dagvlucht van 1900 K.M. tegen 19 uur Nanking bereikt kunnen worden na 94, en den volgenden dag Shanghai na hoogstens 108 reizen, dus in 4½ dag; maar op dien dag zou ook nog Hongkong bereikt kunnen

worden, dat is na 5 dagen en Singapore na 7 dagen van Berlijn. Onwillekeurig zal men er het hoofd over schudden, maar daar is geene reden voor, als men bedenkt, dat in sinds twee jaren beproefden regelmatigen lijndienst, hetzij herhaald de 6700 K.M. Berlijn—Irkoetsk, met overvlieging van het 400 K.M. breede Oeralgebergte slechts 63 uur vordert.

Augustus 1931.

Naschrift: Zooals de dagbladen in het midden van September hebben bericht, zijn de twee piloten der Eurasiëlijn wel weer in vrijheid gesteld, maar de dienst is helaas niet meer hervat kunnen worden: dit zou ook wel niet het geval geweest kunnen zijn, ook al ware het neergeschoten postvliegtuig weer uitgeleverd geweest aan de rechthebbenden.

Door eene merkwaardige toevaligheid verscheen ongeveer gelijktijdig met het Koloniaal Weekblad van 3 September, in de voetnoot bedoeld; over „de ontwikkeling der Chinese luchtvaart” eene bijdrage van den heer B. Prinsen Geerligts, leider der Publiciteitsafdeeling der K. L. M. in het weekblad „Sport in Beeld” van 2 September. Het is ontleend aan „The Far Eastern Review” te Shanghai als maandblad verschijnende en bevat eenige bijzonderheden over de in Augustus 1930 door de Chinese Regeering met de Deutsche Lufthansa gesloten overeenkomst voor eene postverbinding Berlijn—Shanghai; de maatschappij, welke dezen dienst over Chineesch-, Mandsjoerisch- en Mongoolsch-gebied zou beveligen is de Sino-German-Aviation-Corporation. Ook daaromtrent bevat die bijdrage eenige instructieve bijzonderheden. Het is zeer te betreuren, dat deze Corporation onder zulk een buitengewoon slecht gesternte is begonnen en daardoor zoo'n alleronfortuinlijkst beginjaar heeft gehad, terwijl het jaar 1932 zich buitendien almede als een ongunstig jaar laat aanzien.

20 October '31.

SCHMÜLLING.

*) Zie de slotwoorden van de bijdrage over dit onderwerp in het „Koloniaal Weekblad” van 3 September '31.

De vrouw in het Indonesisch Adatrecht. Bij het proefschrift van
Dr. Boerenbeker.

door

Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

Wij waren tot nog toe gewend te spreken van het adatrecht van Nederlandsch-Indië op het voetspoor van het werk van Van Vollenhoven, thans komt de schrijver van hooger genoemde dissertatie ons spreken over „Indonesisch adatrecht”. Het geluid klinkt wat ongewoon, wij hebben wel al gehad het adatrecht van Bali door Dr. Korn, daarna het adatrecht van Borneo van Dr. Mallinckrodt (†), we hebben zelfs een ontdekking van het adatrecht gehad en toch... wie aandachtig het werk van den Leidschen hoogleeraar Van Vollenhoven volgt, kan niet anders, mits men bekend zij met de betekenis van de woorden „Indonesië” en „Indonesisch”, zien, dat zijn adatrecht van Nederlandsch-Indië eigenlijk geworden is het „adatrecht van Indonesië”, al moet dadelijk er aan toegevoegd worden, dat de behandeling van dat deel van Indonesië, dat buiten Nederlandsch-Indië ligt, niet zoo diepgaand behandeld wordt: de Philippijnen, Madagascar en Britsch Noord-Borneo en het Malakka-schiereiland en de Straits vinden slechts toch eenigszins een bespreking.

Wij kunnen dus gerust zijn door te aanvaarden, wat de promovendus in Juli j.l. aan de Leidsche Universiteit verdedigde. De bedoeling van den schrijver is geweest de vrouw in het Indonesisch adatrecht onder verschillende belichtingen en in verschillende verhoudingen te bezien. Eenige jaren te voren was zoiets ook ondernomen door een anderen promovendus, Dr. Boomgaard, die te Leiden een proefschrift ontwierp met den titel: „de rechtstoestand van de gehuwde vrouw volgens het Adatrecht van Ned.-Indië”.

Vergeleken met hooger genoemd geschrift, was er dus beperking in drieërlei opzicht:

- alleen de gehuwde vrouw werd bekeken; noch aan de ongehuwde, noch aan de verloofde, werd verder aandacht geschonken;
- werd de Indonesische vrouw niet bestudeerd, doch slechts die van Nederlandsch-Indië;
- werd slechts aandacht geschonken aan het huwelijksrecht en niet in verband gebracht met of besproken erf-, gronden-, schulden- en delictenrecht.

Men vindt dan ook in voorzeggd proefschrift alleenlijk behandeld de woonplaats der vrouw, haren vermogensrechtelijke toestand, hare handelingsbevoegdheid, haar recht om ontbinding van het huwelijk te vragen; ten slotte werd de positie van de weduwe bekeken; alles onder het moederrecht, onder het vaderrecht en onder het ouderrecht; waar deze drie stelsels in Nederlandsch-Indië te vinden zijn.

WAAROM??

gaat U Uw welverdiend verlof doorbrengen in **ongezellige, onvrije en meestal dure** gemeubileerde woningen, terwijl wij U **compleet naar Uw eigen smaak en billijk** installeeren en bij Uw vertrek binnen 12 maanden Uw meubilair weer voor **tweederden** ($\frac{2}{3}$) van den koop prijs terug nemen. 5622

Verkoophuis

101 GROOT HERTOGINNELAAN 101 - DEN HAAG

F. J. POT, Dir

Prins Mauritschool

der Ned. Herv. Gemeente

RESEDA STRAAT 26 - DEN HAAG

School voor L.O. met 7 leerjaren

Opleiding H.B.S., Gym-

nasium e.d. in 6 of

desgewenscht in 7 jaar

Cursussen in Fransch, Duitsch,
Engelsch en Handenarbeid

5628

KENNISGEVING

Het Café-Restaurant

„T GOUDEN HOOFD”

GROENMARKT — DEN HAAG

is vanaf 1 OCTOBER j.l. onder nieuwe Directie van
A. WESTERGAARD (v.h. Restaurateur R'sche Lloyd)

HEINEKEN'S BIEREN 5271

N.V. Drogisterij**De „Salamander”****„De Haagsche Drogist”**

Winkels door geheel Den Haag,

Rijswijk en Voorburg. 5050

Telefonische bestellingen onder no. 110454.

De Indische Fijnproever

kan alleen smakelijk vinden de origineele

OBLIES, (Kwee Semprong)welke verkrijgbaar zijn in blikjes van 25 stuks à f 0.60
per blikje, van 5187**G. J. GERRITSEN**

VALKENBOSCHLAAN 352, DEN HAAG — Tel. 332807

Stookt „WALES” ANTHRACIET**„ABERPERGWM”**

Afm. 20/30 m.M. . . f 2.75 p. H.L.

„ 30/45 m.M. . . f 3.— p. H.L.

Vraagt prijsopgave. 5052

1e kwal. Duitse Giet- en Brechcokes.

Fa. Klinkenberg & Co.'s Kolenhandel

Tel. 12133 Westerdijk 54-56 Tel. 12133

UTRECHT**Dansinstituut v.d. Zanden**

SCHIEDAMSCHESINGEL 103B—105B — ROTTERDAM

TELEFOON 51565 5591

Een der goede adressen voor Indische verlofgangers.

Geen Radio Distributie!

heeft U noodig, terwijl U bezitter kunt worden van de nieuwste **PHILIPS-RADIO**, waarmee U geheel Europa kunt beluisteren. Maak ons Uw verlangen kenbaar en wij demonstreeren te Uwen huize, zonder eenige verplichting.

f 1,75
per week

Ingenieursbureau M.E.T.H.A.
NOORDEINDE 1!0a, DEN HAAG — Tel. 113815

f 1,75
per week

Gesterkt en gekalmeerd

worden Uw vermoeide en overprikkelde zenuwen door het gebruik van 5492

Mijnhardt's Zenuwtabletten

Glazen Buisje 75 ct. Bij Apoth. en Drogisten

Sprak ik er van, dat dus Dr. Boomgaard be-
loofde in zijn werk slechts over Nederlandsch-Indië
te spreken, zijne belofte hield hij niet, toen hij het
op blz. 86 onder ouderrecht over den z.g.n. talig-
adat had, dat bij de Mohammedanen in Indonesië
bijna algemeen voorkomt. Bedoelt dus de schrijver,
dat deze adat ook buiten Nederlandsch-Indië, bijv.
in de Philippijnen voorkomt en ook op Madagascar.
Dr. Snouck Hurgronje spreekt echter (de Atjehers,
deel I, blz. 381) anders; deze geleerde deelt toch
mee, dat de talig naast Nederlandsch-Indië ook
in de Straits voorkomt. Heeft de schrijver zich
blijkbaar verschreven, in allen gevallen eenige op-
heldering moge volgen.

Het is tenslotte niet onze bedoeling om dit proef-
schrift verder na te spinnen, omdat het later in 1931
verdedigde een overkapping van Boomgaard's werk
is en wie het proefschrift van Boerenbeker
feest, een uitgebreidere editie van het eerste
in handen heeft. Opmerkelijk, dat behoudens op blz.
2 b.a. onder „woord vooraf“ over de Straits en Ma-
leische Schiereiland geheel gezweven wordt, wel
worden de Philippijnen en Madagascar telkens ver-
meld. Nadat de schrijver in een voorwoord nog
eens mededeelde, wat de korte inhoud van dr.
Boomgaard's werk was, wijkt hij al dadelijk af
van zijn systematiek door opzettelijke indeeling naar
de hoogergenoemde verwantschapsstelsels niet te vol-
gen, als zijnde niet noodzakelijk; wel somt de schrij-
ver de streken op waar een der drie stelsels te vin-
den, maar gaat dan verder op naderen uitleg niet in.

De eigenlijke stof ligt verscholen in VIII hoofd-
stukken, gevolgd door een slotwoord, terwijl een
lijst van geraadpleegde werken, voorafgegaan door
noten, dan aan de orde is om met registers van
Indonesische termen te eindigen.

De acht hoofdstukken dragen tot titel: de vrouw
in de Indonesische rechtsgemeenschappen, (de vrouw
wordt derhalve uit een staatsrechtelijk en admini-
stratiefrechtelijk standpunt bekeken), vervolgens
komt aan de orde de vrouw in godsdienstige func-
ties, daarna de vrouw in het adatproces, in het
adathuwelijksrecht en erfrecht, in het adatgronden-
recht, in het adatschuldenrecht en in het adat-
delictenrecht.

Over dit geheel zal ik hier ter plaatse niet ver-
der uitwijden, doch elders zal dit tot uitdrukking
komen in een verhandeling over de verdieping van
de kennis van het adatrecht en in het bijzonder ten
aanzien van het adatprivaatrecht.

Keeren wij dan ook terug tot Boerenbeker's werk,
dan kom ik al dadelijk op de verontschuldiging van
den promovendus, neergelegd in zijn slotwoord,
dat hij niet behoort tot de z.g.n. werkers te velde,
gelijk Van Vollenhoven die in zijn „ontdekking van
het adatrecht“ heeft betiteld. Ik geloof, dat de ver-
ontschuldiging niets af doet aan de waarde van het
werk, het is buitengewoon nuttige arbeid, die gele-
verd is, het draagt meer dan een steentje bij tot de
vervollediging van de kennis van het adatrecht;
stellig valt zijn promotor in zijn werk te herkennen.

Bij de doorneming van het werk valt al dade-
lijk op, dat er toch nog tal van streken zijn in onzen
Archipel — ik laat overig Indonesië maar rus-
ten — waarvan de litteratuur schaarsch, verouderd,
onbetrouwbaar en in tegenspraak is, al vallen al
deze vereerende adjectiva niet toe aan één enkelen
schrijver over streek, ras of stam, enz.

Jammer, dat de schrijver zich soms laat verlei-
den tot het stellen van hypothesen, die geen enkelen
steun vinden, zoo op blz. 37 slot-alinea (onder 7).

Ook trof mij een verkeerde schrijfwijze van het
Atjehsche werkwoord: wòè, niettegenstaande de
schrijver er een erratum aan gewaagd heeft.

Wat ook aan den aandachtigen lezer moet opval-
len, is het veelvuldige werkwoord „schijnen“,
dat de auteur bezegt; dat ligt echter niet aan den
schrijver, doch aan het allerongelukigste feit, dat
men op vele plaatsen en terreinen nog niet ter
zake volkomen klaar met de feiten is.

Het zou een mooi werkje zijn om eens alle
„schijnen-plaatsen, de „vraagteken“ plaatsen, de
„elleptische zin“ plaatsen uit het meesterwerk van
Van Vollenhoven, uit alle proefschriftproducten en

andere werken eens te verzamelen, alsmede alle
onwettige staatsblad-producten, gouvernementsbeslui-
ten residentsbesluiten of hoe dan ook geneeten, bij
wijze van bloemlezing der Indische Regeering aan
te bieden met het eerbiedig verzoek, dat het Haar
moge behagen om ter zake eens behoorlijke naspor-
ingen te doen verrichten.

Bestluit ik met de mededeeling, dat het geheel
een prettig lezend werk is, dat getuigt van veel
studie, terwijl de zaak goed bekeken is.

Van Week tot Week.

Van Maandag 19 tot Zondag 25 October.

*Sedert 20 dezer heeft het gebied der Zoutregie een ver-
dere uitbreiding ondergaan door de invoering van
het zoutmonopolie op Billiton, Indragiri en Beng-
kalis.*

*Hoewel het onderzoek van de verschillende restrictie-
schema's nog niet is geëindigd, schijnt het dat
het tot dusver onmogelijk is gebleken een plan
te vinden, dat aannemelijk is voor de tegen-
strijdige belangen, welke vooral bij onderne-
mingsrubber tot uiting komen. Daardoor is
men zeer pessimistisch ten opzichte van de kans
op restrictie.*

*Blijkens een kabelbericht zal, volgens een herbere-
kening, de door den dir. v. fin. op f 193.000.000
geraamde tegenvaller op de gewone inkomsten
voor 1931 in werkelijkheid f 182.400.000 bedra-
gen. Dit bericht heeft iets van galgenhumor.*

*Naar verluidt staakte het parket van Batavia de straf-
vervolgung tegen de redactie van De School, met
dien verstande, dat de vervolging bij even-
tuele herhaling weder zal worden opgevat.*

*De Begrotingscommissie zal het allereerst het Ver-
bond van Vereenigingen van Landsdienaren
hooren. Zij blijft ook na de voorbereiding van
de begroting bijeen.*

*Het dienstplichtbesluit is in diër voege gewijzigd, dat
voortaan alleen onderdanen-Nederlanders dienst-
plichtig zullen zijn en met Europeanen gelijk-
gesteld niet meer.*

*In een nota naar aanleiding van het verslag over het
wetsontwerp betreffende den bieraccijns in Ned.
Indië zegt de minister van koloniën, dat, zou hij
met het oog op 's lands financiën de voorkeur
aan een hooger accijnsbedrag dan 3 cents ge-
geven hebben, hij anderzijds niet de indirecte
voordeelen over het hoofd ziet, welke de ves-
tiging van een nieuwe nijverheid vooral in de
huidige omstandigheden voor Ned. Indië mede-
brengt.*

*Naar verluidt zou een aantal ballingen uit Boven-
Digoel, die op Java moeilijk werk vonden, een
rekest ingediend hebben om naar Boven-
Digoel terug te worden gezonden.*

*De Rubbercultuur Mij. Amsterdam ter O. v. S. ontsloeg
wegens bezuiniging 23 assistenten en stelde 5
administrateurs tot beheerders terug.*

*De Kota Tjadi vertrok met slechts 75 bedevaartgan-
gers van Java en verwacht wordt dat enkele
hadji-schepen zullen uitvallen.*

*Het controlecomité van de internationale tinpool ver-
gaderde den 23sten dezer te Londen onder voor-
zitterschap van Sir John Campbell. Medege-
deeld werd, dat de pool 12.500 ton, d.i. ongeveer
de helft der Engelsche voorraden, van de markt
houdt. Dit cijfer komt in de zichtbare voorra-
den tot uitdrukking. Overigens juicht het
comité het besluit van de regeering van Ma-
lakka met betrekking tot het overschrijden van
de productie- en uitvoerquota, welke voor Ma-
lakka zijn vastgesteld, toe. Volgens een verkla-
ring van het comité zal de internationale tin-
commissie omtrent deze aangelegenheid nog
een communiqué publiceeren. De controlecom-
missie van de internationale tinpool zal op 23
November weer vergaderen en wel te 's-Gra-
venhage.*

*Te Soerabaja is de eerste openbare vergadering van de
Partai Indonesia gehouden. Mr. Sartono con-*

SCHOOLVEREENIGING „INSTITUUT WOLTERS“

Surinamestraat 25 - Den Haag

OPLEIDING

voor Gymnasium, H.B.S. en Lyceum
KLEUTERKLASSE

voor kinderen van 3 tot 6 jaar

Inlichtingen dagelijks aan de school, liefst van 10 tot 11 uur

Telefoon 180347

De Directeur,

5075

U. ANDRINGA

Ook dit jaar slaagden wederom alle (3?) leerlingen.

's-Gravenhaagsche Zwem- en Badinrichting

Mauritskade — Telef. 113030

Twee afzonderlijke zwembassins voor dames en
heeren den geheelen dag geopend. — Russische-
Turksche-, Electr. Licht-, Electr. Kuip-, Douche en
Geneeskundige Baden.

— Tarief gratis op aanvraag — 5107

GRENDEL'S

BOUW- EN WONINGBUREAU
Bilderdijklaan 37, Rijswijk Z.-H.
Telef. 118897

Gedipl. Beëd. Makelaar

5044

HET WONINGBUREAU VOOR
RIJSWIJK EN OMSTREKEN

5125

Het Paedologisch Instituut te Amsterdam

5108

geeft paedagogische adviezen.

Directeur Prof. Dr. J. WATERINK.

Medisch Adviseur Prof. Dr. L. v. d. HORST.

WESSELING & Co.

ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN

LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
TELEF. 2092 5635

Hotel - Café - Restaurant „TIVOLI“

Directeur: L. M. v. d. LAAR

Dirk Hoogenraadstr. 170, Scheveningen

Telefoon 556305

5236

Prima keuken — Billijke prijzen
Zomer en Winter geopend

— Volledig pension voor Indische Verlofgangers —

CATH. J. DOON, Dansleerares

eerder Dir. v. h. Dans-Inst. JAMES MEIJER FILS
te Rotterdam

5250

Moderne-, Plastische- en
Rythmische Danskunst
Stijl- en Nationaal Dansen

BILDERDIJKSTRAAT 8 (tegenover Open-
bare Leeszaal)
Tel. 391459 — DEN HAAG

Gediplomeerd VOETSPECIALIST F. J. M. RUTTEN

SCHOOLMEESTERSTRAAT 40, DEN HAAG. Tel 118375.
Attesten van verschillende „Oost- en West“-leden ter
inzage. 5274 Overal te ontbieden.

stateerde dat de swadesji (help u zelf)-bewe-
ging te Batavia voortdurend groeit. Het aantal
mensen dat zelfgeweven goederen draagt, is
daar reeds groot. Hij hoopte dat Soerabaja dit
voorbeeld zal volgen.

In de vacature van maritiem lid in het Hoog Militair
Gerechthof van Ned-Indië, ontstaan door het
per 31 December 1931 op verzoek verleend eer-
vol ontslag, aan het lid van dat college, den
schout bij nacht-titulair jhr. S. de Ranitz, zal,
naar verluidt, voorloopig niet worden voorzien.

In verscheidene steden in Indië is den 21sten 's avonds
de dood van Edison herdacht door het uitscha-
kelen van de verlichting gedurende een minuut.

De scheepvaartconferentie verlaagde den 19den dezer
de vrachttarieven voor rubber van 1½ tot 5½
gouddollar van dien datum af tot 24 uur na het
vertrek van het s.s. Siljestad van de havens van
Malakka.

Men meent, dat de conferentie aan de verla-
ders heeft bekend gemaakt, dat wanneer zij van
de verlaging wenschen partij te trekken, zij zich
moesten verbinden, om alleen rubber te ver-
schepen met schepen, welke tot de conferentie
behooren.

Het bedrijf der Bankwinning had in September
wederom tin naar Amsterdam verscheept, welke
zending, hoogstwaarschijnlijk gevolgd zal wor-
den door verdere zendingen in October, Novem-
ber en December.

Ter vermindering van een misverstand en om
te voorkomen dat, zooals vroeger is gebeurd,
allerlei geruchten over deze zendingen de ron-
de zouden doen, wordt van bevoegde zijde er de
aandacht op gevestigd, dat het hier tin betreft,
hetwelk deel uitmaakt van het kwantum dat
Banka volgens het restrictie-schema gerechtigd
is te produceren en dat om administratieve
redenen buiten het restrictiegebied wordt opge-
slagen. Dit tin komt dus in de visible supplies
zoodra de afscheep heeft plaats gehad.

De gebruikelijke voorjaars-Paleisconferentie met de
hoofden van Gewestelijk Bestuur en de Departementale
Conferentie zijn om reden van bezui-
ning afgepast.

In totaal is gedurende de eerste acht maanden van 1931
ontvangen f 336.900.000 tegen f 404.900.000 in
1930 en f 446.500.000 in 1929. De landrente bleef
f 2.800.000 achter bij 1930.

De Kleine Welvaartscommissie heeft omtrent den voed-
seltoestand vastgesteld dat het Tjarengansche
(Bantam) zoomede andere streken aan de
Noordkust door slechte oogsten worden be-
dreigd, terwijl de toeneming van de werkloos-
heid de bevolking belet een ander middel van
bestaan te zoeken. De overheid moet rekening
houden met de noodzakelijkheid van hulpschaf-
ting.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en
de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf

Twee Neo-humanistische Kunstwerken.

In den laatsten tijd trekt het rassenvraagstuk
meer dan ooit de aandacht, ook in de literatuur,
wellicht mede als een gevolg der gehouden Kolo-
niale tentoonstellingen, waarbij zoovele verschillende
gekleurde inboorlingen te pas zijn gekomen.

Op twee onlangs in Frankrijk verschenen boeken,
speciaal aan het zoo tragische neger-probleem in
Amerika gewijd, willen wij hier de aandacht vestigen.

Ten te op *Captain O. K.*, het mooie boek van
Luc Durtain, den Psycholoog-arts, collega en vriend
van Georges Duhamel, die na met deze naar Rus-
land te zijn geweest, ook Amerika, Indië en Afrika
heeft bereisd met het doel er de menschen in al
hunne levensomstandigheden te leeren kennen en
na bestudeering er hunne medemenschen elders van
op de hoogte te brengen. Hij heeft dit op meester-
lijke wijze gedaan ook nu weer wat de negers
betreft. *Captain O. K.* is n.l. de bijnaam van een
forscher, zwarten „wit-kiel“ van den „Pullman“,
Ben Pipkin, dien hij beschrijft, eerst als 'n blijmoedig
hard werker, die het hof maakt aan een halfbloed
negerinnetje, dat, toen zij verdacht werd een kost-
baren armband te hebben gestolen, ijlings de vlucht
neemt. Ben, op zoek naar zijn geliefde, komt toe-
vallig terecht bij een neger-familie, waarvan de
zoon de dief blijkt te zijn en de dochter op hem

verliefd raakt. Om den ouden vader, die op ster-
ven ligt gerust te stellen, neemt Ben goedig de
diefstal op zich en komt later daardoor in allerlei
moeilijkheden, welke den vroeger zoo goedaardigen,
levenslustigen man tot moord en doodslag brengen,
waarvan hij echter spoedig diep berouw krijgt en
zoo waanzinnig wordt, dat hij in een hospitaal ver-
pleegd moet worden.

Buitengewoon menschkundig en pakkend be-
schrijft *Durtain* in dezen roman, als hoogstaand
genees- en letter-kundige, de verschillende neger-
karakters in hun eigenaardig milieu, vooral hoe
Ben, door smart gelouterd, getroffen wordt door
de woorden van den Neger-Apostel *Booker Wash-
ington*: „Niemand kan mij zoo laag naar beneden
trekken, dat hij mij dwingen kan hem te haten“,
een geheel nieuw leven begint als zanger. Terwijl
hij liederen improviseert, hoort hem een impres-
sario, die voorstelt de wereld met hem door te
trekken. Hij wordt dan de beroemde Neger-zanger,
die overal, waar hij komt, vreugde, rythme en
levenslust brengt. Zooals *Durtain* het in zijn kunst-
taal uitdrukt: „Reine zang en dans leert aan de som-
bere beschaving dezer wereld. Wie anders dan een
Zwarte — door smart gelouterde — zou uit de
Amerikaansche samenleving dien zuiveren toon kun-
nen halen?“

„Een hoogere menselijkheid doet hem hopen,
dat eens alle rassen elkander zullen waardeeren en
als broeders samenleven“.

Het 2de door ons bedoelde boek, uit kunstoo-
punt minder hoogstaand, doch wellicht voor velen
meer overtuigend, omdat het stavende bewijzen aan-
voert, is:

Frère Noir van *Magdeleine Paz*, door *Else Kaiser*
uittmement in het Nederlandsch vertaald, onder den
titel: „Omdat ik zwart ben“, zoodat ook zij, die
de Fransche taal niet voldoende machtig zijn, het
kunnen lezen en beoordeelen.

Een fijngevoelige, Europeesche vrouw behandelt
in dit boek historisch, met vermelding van alle
bronnen, waaruit zij putte, zoowel uit economisch
als uit een sociaal en humanitair oogpunt, van het
alleréerste begin af tot op heden, onmenselijke
toestanden, waaronder de Negers in Amerika ge-
leefd hebben en nog altijd leven moeten. De haast
ongelooflijk, hartverscheurende wredeheden, daarin
beschreven, welke dit letterlijk in slechten reuk
staande, zwarte ras te verduren heeft, hebben wij ons
allen aan te trekken, gelijk ook de schrijfster haar
groet uit Amerika eindigt met de woorden: „Ik
vraag je vergeving, zwarte broeder“.

Doch medelijden is niet genoeg, wij moeten allen
meehelpen om deze misstanden uit den weg te rui-
men, liefst zoo spoedig mogelijk, langs geleidelijken
weg, om bloedige botsingen, waar 't anders op uit
moet loopen, te voorkomen. En dat kunnen wij door
ieder ons steentje bij te dragen om de publieke
opinie in die richting te leiden. Schrijfster wijst er
in haar laatste hoofdstuk op, hoe *Dr. Dubois* terecht
opmerkte: „Het probleem van de twintigste eeuw
is het probleem van de gekleurde lijn“ en „Dit
probleem is een afgrond“, zeide *André Siegfried*,
die er zich over gebogen heeft... Schrijfster biedt
hare beide handen aan om dien kloof te helpen
dempen. De oplossing van het probleem is zeker
niet eenvoudig, doch onze ernstige aandacht ten
volle waard, daarom zijn wij de schrijfster dankbaar
voor hare uiteenzettingen en de vertaalster, dat zij
deze onder het bereik van alle Nederlanders heeft
gebracht. Dergelijke Neo-humanistische werken voe-
ren ten slotte tot het doel.

Dezelfde *Elsa Kaiser*, die laatstgenoemd boek
zoo knap vertaald heeft, omdat zij zelve even warm
voelt voor dit belangrijke vraagstuk als de talent-
volle Fransche schrijfster, heeft dan ook de tot
hetzelfde doel voerende taak op zich genomen van
secretaris der redactie van het onlangs opgerichte
Tijdschrift „*Nieuw-Europa*“, waarvan *Henri Borel*
hoofdredacteur is, met een uitgebreide staf van be-
kende medewerkers op dit humanitair gebied.

De uitgeversmaatschappij „*Bevedeem*“, welke be-
gonnen is met in Maart j.l. een extra-nummer van
„*De Schakelaar*“, 't orgaan voor „Haagsche In-
stellingen voor voorbereidend Hooger- en Middel-
baar Onderwijs“, te wijden aan „de Weg tot „Pan-
Europa“, en daarmede veel succes had, liet on-
langs de eerste aflevering van dit nieuwe tijdschrift
het licht zien. *Henri Borel* begint daarin met het
Program van de Redactie uit te leggen in o.m. de
volgende woorden:

„Het doel dat „*Nieuw Europa*“ zich voor
oogen stelt, is in een zeer kort programma
uit te drukken: de verspreiding der Pan-
Europa idee, in zoo wijd mogelijken kring, dus
het stemming maken voor de Pan Europa-idee
als het in allereerste plaats, vóór alles, voor-
opstaande idee dat de verhouding tusschen de
Volken van Europa in de toekomst moet be-
heerschen.

„Omdat Europa anders ten gronde gaat.
„Omdat, zooals *Mr. Briand* terecht zegt:
„Europa anders niet kan leven.“

ENGENSCHEN
EN DUITSCHE
— HANDELS —
CORRESPONDENTIE
BOEKHOUDEN
F. PRONK
COLUMBUSSTR
153
DEN HAAG
VOLLEDIGE
ODLEIDING VOOR ALLE
PRACTIJK EXAMENS

5544

H.H. VERLOFGANGERS, Uw adres voor Kruideniers-
en Koloniale Waren, tevens alle Indische ingrediënten, is
H. VERSCHUUR, Weimarstraat 176 hoek Beeklaan, Tel. 330804.
Wij leveren op maandrekening of contant naar verkiezing
met 5 pCt. vaste korting. Grootere kwantums extra korting.
Lijst van aanbevelingen van vele Indische familie's ter
inzage. — Speciaal Poeder Koffie per pond f 1.20.
Monsters gratis op aanvraag. 5252

De 1ste Prijswinnaars van het Wereld Dans Kampioenschap
SILVESTER en Max STEWART
waren onze voorlichters bij ons laatste bezoek aan Londen.
MODERN
DANSEN LEERT U HET INSTITUUT
ENG STIJL MUNTZ DELFTSCHELAAN 56 TEL-331288
LUN 6.11.12.13 UITSTAPP. HOBBERMAPLEIN
CLUB 075-060 NL CLUB 1-091-VELESS 10 200 20 5-24 4- HEND 550-

5288

MEUBILEER „DE WONING“

LAAN VAN MEERDERVOORT 312 'S-GRAVENHAGE

DIRECT. D. POS, OUD ARCHITECT TE BATAVIA

COMPL. WONINGINRICHTINGEN
VANAF FL. 2000.—

UITSLUITEND SOLIED
EN DUURZAAM FABRI-
KAAT UIT EIGEN
WERKPLAATSEN

TALLOZE TEVREDEN-
HEIDSBETUIGINGEN
VAN GEREPATRIEERDE
INDISCHE FAMILIE'S

INLICHTINGEN EN
PRIJSOPGAVEN
ZONDER KOSTEN
OF VERPLICHTING

5228

DANSINSTITUUT

P. WILDSCHUT
KROMME NIEUWE GRACHT 48 — TELEF. 16079

UTRECHT

5165

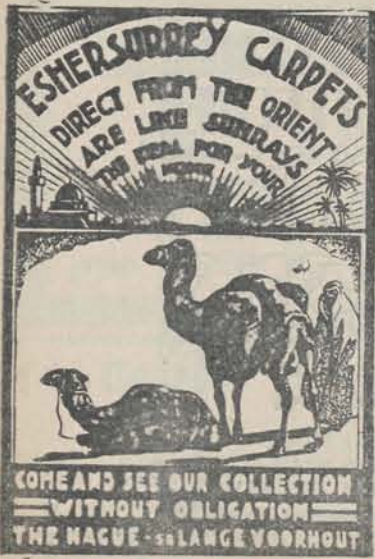

5164

UTRECHT

U
F
R
A
RADIO Radio-toestellen, direct op het lichtnet aan te
sluiten (geén accu en anodebatterij), met inge-
bouwden luidspreker. Smaakvolle uitvoering in
gepolitoerd notenhout. — Prijs f 195.—
UFRA-RADIO — UTRECHT
Wittevrouwensingel 2 (5145) Tel. 16024

VAN MARLE EN BIGNELL
 Lange Voorhout 58 's-GRAVENHAGE
 —
KUNSTVEILINGEN MEUBELVEILINGEN TAPIJVEILINGEN
 —
 Op aanvraag wordt Catalogus toegezonden

5551

„Wij houden ons alzoo niet op met actuele politiek, maar wij zullen met inspanning van al onze krachten werken voor de verbreiding der Pan Europa-idee onder alle lagen van het volk.

„Is de publieke opinie van alle landen van Europa doordrongen van die idee, dan zullen diplomaten en politici vanzelf niet anders kunnen dan die idee voorop stellen bij al hun besprekingen, over kwesties van economisch voordeel, handelsexpansie, enz. en er zullen geen allianties en ententes meer noodig zijn dan die tot het leggen van de fundamenten van één Broederlijk Pan Europa, welks politiek vóór alles een ethische zal zijn, van Menschelijkheid en Gerechtigheid.”

Onder de vele bijdragen behoren o.a. die van den juist afgetreden Franschen gezant Dr. A. Kammerer, van J. D. J. Aengenent, Bisschop van Haarlem, Dr. B. C. J. Loder, Prof. R. Casimir, H. Roser, secrétaire de la Section française du Mouvement International de la Réconciliation, Senator Dr. Chen Huan Chang, president van de Cufucian Association of New-York, Prof. A. Einstein, enz., die allen op overtuigende wijze hunne gezichtspunten op dit gebied ten beste geven. Een lezenswaardig tijdschrift dus, dat wij ter kennismaking warm aanbevelen, te meer daar de abonnementsprijs f 3.— per jaar bijzonder billijk is. Adres: Wouwermanstr. 13, of Schenkweg 70, Den Haag.

Ten slotte spreken wij hierbij de hoop uit, dat op den duur deze „Nieuw-Europa”-beweging ook zal voeren tot een nieuwe wereld-opvatting, waarbij het rassen-vraagstuk zijn „Neo-humanitaire” oplossing vindt, gelijk door bovengenoemde boeken wordt beoogd.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De taal.

Prof. dr. A. W. de Groot vestigt in De Loc. (17/9, blz. 17) de aandacht op de volgende uitspraak van prof. Von Wahl op het tweede wereldcongres van linguïsten te Genève: „Het invoeren van een wereldtaal is een politiek probleem. Denkbaar is, dat de Volkenbond of een dergelijke organisatie ze invoert. Denkbaar ook, dat een volksbeweging de regeeringen er toe dwingt, zooals indertijd Konstantijn gedwongen werd het Christendom in te voeren. Ten slotte is er kans op invoering na een volgenden wereldoorlog, wanneer de anarchie tot een wereld sovjetbond of een fascistische dictatuur leidt”. N. h. i. van prof. De Groot stuit het invoeren van de wereldtaal voorloopig af op de jalouzie der velen; door de invoering krijgt elk volk een voordeel, maar het volk, dat de ingevoerde taal al sprak, het grootste voordeel. Er zijn al wereldtalen en er zijn er geweest; het Latijn als taal van de Katholieke Kerk, het Fransch als taal van de diplomatie, het Engelsch als taal van de scheepvaart en een groot deel van den wereldhandel. Na den oorlog dringen allerlei iets minder belangrijke talen zichzelf sterk naar voren. Het Russisch zou, wanneer ons alfabet gebruikt wordt, een geweldigen stoot krijgen; de internationale betekenissen van het Fransch is tanend. Volapuk en Ido zijn vergeten; het Esperanto, dat voornamelijk uit Romaansche woordvormen bestaat, telt in vele landen aanhangers, maar heeft geen literatuur van eenige betekenis. Er zijn 500 miljoen menschen, die Engelsch spreken of onder Engelsche administratie staan; met 850 Engelsche woorden kan men zich in alle situaties redden en het Engelsch is gemakkelijk te leeren. Prof. De Groot krijgt den indruk, dat het Engelsch praktisch wereldtaal is.

De Sum. Post (21/9 „Een juiste beslissing”) consta-

teert, dat het Nederlandsch door de ontwikkelde en beschaafde Inheemschen in Ned.-Indië in het onderling verkeer, en waarlijk niet alleen bij dat van verschillende landaarden, wordt gebezigd. De behoefte aan grondige kennis van een Europeesche taal is onmiskenbaar en de Nederlandsche cultuur, niet minder rijk dan eenig andere Europeesche, stelt den Inheemsche in staat van alles, dat hem uit het Westen dienstbaar kan zijn, kennis te nemen. De invloed van onze taal neemt nog voortdurend toe. Alleen reeds uit zuivere nuttigheidsoverwegingen dient men ten bate van de Inheemschen het Nederlandsch de voorkeur te verleen boven het Engelsch. Ter Sumatra's Oostkust wenschen velen het Engelsch aan te leeren; zij zullen weinig aan deze kennis hebben. Een klein aantal zal op Engelsche kantoren een plaats vinden, enkelen zullen in het buitenland nut van deze taal hebben, maar het grootste deel zal in den strijd om het bestaan achterstaan bij hen, die Nederlandsch leerden en die volop gebruik daarvan kunnen maken in dienst van particuliere bedrijven en van het Gouvernement. Het Gemeentebestuur heeft dan ook geweigerd om de grondsubsidiesverordening van toepassing te brengen op de Engelsche school der Methodisten. Vreemde schoolverenigingen hebben de vrijheid onderricht te geven naar haar begeeren, maar het kan zeker niet tot de taak van de Nederlanders behooren om de verspreiding van onze eigen cultuur tegen te werken.

Onderwerpen van internationalen aard treffen wij o.a. aan in het Soer. Hbl. (7 t/m. 19/9, 1ste bl., van Villanus, De Vuure, E. M., J. G. Boon en Hugo Reynst), de Java-Bode (18/9 „Hurley”, in de Filippijnen; 3de bl. „Br.-Indië; 21/9 „Het Chineesch-Japansche conflict”; „De communist Noulens”; 22/9 „De Japansche belangen in Mantsjoerije”, de Deli Crt. (25/9, 3de bl. „China's zorgen”, Observator) en De Sum. Post (24/9 „Internationalisme”).

De open deur.

Over de wenschelijkheid der investering van vreemd kapitaal in Ned.-Indië is men het vrijwel algemeen eens. Nu komen, deels als gevolg dezer binnenvloeiing van vreemd kapitaal, ook niet-Nederlanders in Indië werken. Op 31 Dec. 1930 waren ter Oostkust van Sumatra werkzaam: 188 Hollandse administrateurs, 145 buitenlandse administrateurs, 1085 Hollandse assistenten, 474 buitenlandse assistenten. Deze cijfers bedroegen voor Atjeh en Onderhoorigheden: 41 Holl. administrateurs, 21 buitenlandse administrateurs, 89 Holl. assistenten, 50 buitenlandse assistenten. Nu de malaise aangebroken is bejammeren sommigen, dat men de open deur niet onmiddellijk heeft dichtgeworpen; anderen, met ruimer blik, vreezen dat door al te royale binnenstrooming van vreemdelingen het Nederlandsch belang hier in het gedrang zal komen. Volgens Z. (Soer. Hbl. 17/9, 2de bl.) is de zaak reeds lang aan de orde. Reeds in 1925 heeft de Regeering er op gewezen: dat de opendeur-politiek haar krachtigst wapen was voor de ontwikkeling van Indië. Einde 1926 bleek uit een Rapport van het Kantoor van Arbeid, dat in 18 maanden 59 buitenlanders als werknemers in Deli kwamen, tegen 69 Nederlanders. In Aug. 1927 merkte de Regeeringsgemachtigde voor Justitie o.m. op: „Mij dunkt, het weren van buitenlandse assistenten of het verminderen van hun percentage door den gewonen wetgever te doen geschieden, zou bezwaarlijk gaan omdat in vele tractaten die in Nederland worden gesloten en op vrije koloniën betrekking hebben, clausules voorkomen over het bekleeden van betrekkingen in de koloniën of landen, die de overeenkomst gesloten hebben. Nu leest men in art. 91 I. S. dat alle zaken, die in contact komen met tractaten, bij algemeenen maatregel van bestuur moeten worden geregeld. Wordt nu een zaak, die buitenlandse assistenten betreft, onder het motto „bescherming van den koelie” geregeld in de Koelie-ordonnantie, dan geloof ik niet, dat dit tegenover het tractaat een faire houding zou zijn. De Regeering gevoelt niet veel voor een dergelijke dwingende regeling. Ik geloof dat de Volksraad verstandig zou doen deze kwestie buiten beschouwing te laten.” Hetgeen is geschied; er is geen nadere aanleiding voor de Regeering geweest, haar standpunt te overwegen. Bij informatie bleek Z. dat op dit moment deze zaak bij de Regeering niet aan de orde is. Het blijft s. i. voor haar een lastig experiment, doch in allen gevalle moet het Nederlandsche belang domineeren. Wij zijn jarenlang erg vrijgevig en al te liberaal geweest, en zijn nu in de periode van kentering. Niet vergeten mag worden dat buitenlanders in de ontwikkeling van Deli een belangrijke rol gespeeld hebben; men vindt hun namen onder die der oudste pioniers. Deli met zijn cijfers is dus geen beeld van geheel Indië. Ter S. O. K. liggen de bewijzen van buitenlandse energie opgetast. Men behandelde dit vraagstuk op breede wijze: met een paar slagzinnen komt men er niet.

Cultuurzaken worden besproken door de Deli Crt. 14/9 „Rubberquotaplan der Verubo”; 22/9 „De open deur”; 26/9 „Een nieuw restrictieplan”, P. T. v. d. Schaaf), De Loc. (15/9, blz. 29 „Internationale rubberregeling”, de Java-Bode (17/9 „De rubberpolitiek”, F.; 18/9 „De kolonisatie te Manokwari”, v. W.) en het Soer. Hbl. (5 en 16/9 „Rubber-restrictie”; 3, 10, 11, 17 en 18/9 „Cultuurbelangen”, Dr. v. H.; 10/9, 2de bl. „Vorstenlandsche tabak”, Z.; 4/9, 3de bl. „Van suikermarkten”; 17/9, 3de bl. „De grondhuurprijzen”, G. S.)

Van der Linden's Woontechniek
 Voor 't gedistingeerde Interieur
 Meubelmakerij Behangerij Stoffeederij Verhuizingen
VAN DER LINDEN
 J. S. BACHSTRAAT 51 — UTRECHT
 Fabriek OUDENRIJN 38 — Telefoon 14819
 Vertegenwoordigers overal te ontbieden. 5162

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen
LEIDSCHEGRACHT 76, AMSTERDAM
 is een vertrouwde, reeds 30 jaren bestaande Inrichting, voor den verkoop van
Nette Inboedel en Kleeding
 TELEFOON 49900 5466
W. J. GERDING & Co.
 Makelaars
 Zoonoodig verkoop en afrekening binnen één week

INSTITUUT HOMMES
BYZ. HOOGERE BURGERSCHOOL A.5, c.
HOOGE ZAND
TWEE GERENOMMEERDE INTERNATEN
PRIMA INDISCHE REFERENTIES.

5350

PRIVÉ DANSLES
DANSINSTITUUT H. J. TIMMER
ARCHIMEDESSTR. 64 Tel. 337007, DEN HAAG

5174

Hollandsche familie zoekt
PAYING QUEST
 Moderne flat in het centrum van Brussel. Centrale verwarming en badkamer. Brieven MEVROUW SURIE, 28 Boulevard d'Ypres, BRUSSEL. 5287

NEDERL. STAATSLOTERIJ
Collectrice: H. G. C. CANNEEL
 Lid van „Oost en West” 52:6
 Verkoop loten begint 29 October 1931
FREDERIK HENDRIKLAAN 95 — DEN HAAG

Twéeërlei geluid.

Het Bat. Nwsbl. (17/9 „Twéeërlei geluid”, R.) vindt een heugelijk bewijs van het terugkeeren eener gezonde mentaliteit bij de ambtenaren, in het „Kath. Schoolblad”. Het blad kan zich echter niet vereenigen met een artikel in „De School” over de verlobingsbeperking, en met een artikel in de „West-Java Courant”; gezonder gedachten winnen veld en een gezonde weerzin tegen geschetter gaat daar mee gepaard. Een kentering voltrekt zich langzaam maar zeker in de gemoedsgesteldheid der Indische ambtenaren. De berichten uit Europa, de beurskoersen en de statistische gegevens hebben een belangrijk deel van het ambtenarenkorps overtuigd van den ernst der tijden. Het beseft dat de economische nood geen onderscheid maakt tusschen ambtenaren en de rest van het menschdom, en dat de landsdienaren niet rustig in hun bureaux zullen kunnen blijven zitten, terwijl daarbuiten de slachtoffers bij dozijnen vallen. Nu de eerste opwinding over een aantal pijnlijke maatregelen is geluwd, heeft de egocentrische beschouwing van de crisis plaats gemaakt voor een zuiverder, ruimer inzicht.

Wij verwijzen naar het Bat. Nwsbl. (17/9 „Overleg”, R.)

„Draagt elkanders lasten!”

De Tijd wentelt voort en de gebeurtenissen volgen elkaar zóó snel op, dat niemand zich waagt aan eene voorspelling van hetgeen de dag van morgen kan brengen. Men leert alles aanvaarden; de afbraak gaat voort. Rijken verloren in enkele weken hun vermogen, en niets scheidt meer zogen dan bezit. In deze volstrekt buiten hare krachten gegroeide samenleving in Indië, is de simpele tani eigenlijk het meest reële element; hij eet een keer per dag minder, richt zich met elasticiteit naar de ongunstige dingen, die op hem losstormen, en berust. Nog wordt door duizenden in de Europeesche samenleving in Indië niet begrepen, dat de orkaan, die thans over de wereld raast en allerlei uitwassen wegblaast: een groot deel der luxe, waaraan

Onze modelkamers
zijn een voortdu-
rende, doch steeds
wisselende tentoon-
stelling, voor ieder
toegankelijk.

MEUBELFABRIEK MESKER PARKSTRAAT 10 DEN HAAG

5604

ook bescheiden beurzen zich sinds den oorlog zijn gaan gewinnen, zoodat zij thans het naderend gemis zien als een ramp... dat die orkaan zal voeren naar betere verhoudingen. Hij is — n. h. o. van Z. (Soer. Hbl. 19/9, 2de bl. „Beschouwingen”, 1) — een machtig saneeringswerk, en altijd zal de Menschheid daaruit te voorschijn komen, beter en verstandiger dan tevoren. De Menschheid gaat niet naar den afgrond; zij vindt, als de nood hoog is, de goede mannen en de middelen. Natuurlijk vallen er slachtoffers; hieraan is niet te ontkomen. Dit moet worden betreurd, en men moet trachten hun lot te verzachten, doch men heeft over alle details van dit geweldig gebeuren, waarvan men in eene eeuw de weerga niet kan aanwijzen, heen te zien naar den horizon, die na den storm weer helder zal zijn en klaar. Er is slecht nieuws voor velen; Z. meent te weten dat de naaste toekomst de zoo lang uitgestelde salarisverlaging voor de geheele suikerindustrie zal brengen. Men onderschatte de beteekenis van dezen maatregel niet — zoo waarschuwt hij —. Het gaat hier om de voornaamste industrie van Indië, en om eene klasse werkers, die reeds zwaar werd getroffen door het verlies van tantièmes en gratificaties, zoomede door allerlei kleine bezuinigingen. Een salarisvermindering van tien procent als voor de ambtenaren is doorgevoerd, kan nauwelijks worden genoemd naast de vermindering van inkomsten, waardoor de werknemers in de Suiker reeds werden getroffen. Ook meent Z. te begrijpen, dat een aantal suikerfabrieken in 1932 geen nieuwe aanplant in den grond zullen brengen; men zal dan den aanplant-1931 nog vermalen, doch daarmee is dan voorloopig het bedrijf geëindigd. Niemand weet iets van de toekomst. Het kan veranderen; het verschrikkelijk verschijnsel, dat de volken treft, kan verdwijnen zooals het kwam; onverwacht, en zonder dat iemand er eene verklaring voor kan vinden. De wetenschap legt het volkomen af in haar pogingen tot verklaring der verschijnselen. Men kan ook thans nog kiezen tusschen een dozijn theorieën over de oorzaken van het kwaad, doch omtrent de kans op verbetering en den weg daartoe kan niemand iets anders dan een vraagteekening geven. De beste leuze voor dezen tijd is neergelegd in het opschrift van een artikel, waarin een ambtenaar-raadslid te Batavia dezer dagen op versoering aandrong: „Draagt elkanders lasten!”

Men leze in dit verband: de Java-Bode (17/9 „Naar recht en billijkheid”, het Soer. Hbl. (18/9, 2de bl. „Pensioenverlaging”, de Deli Crt. (21/9, 2de bl. „De positie van den Indo-Europeaan”, „Hoe het kraakt” en „De werkloosheid”; 22/9, 2de bl. „Malaise in de Djampang”; 23/9, 2de bl. „De Indische pensioenen”) en De Loc. (18/9, blz. 31 „Middenstand”; het indexijfer voor eerste levensbehoeften der Inlandsche bevolking, vergeleken met 1913, bedraagt 98, en voor de Europeesche levensbehoeften 146).

Natuur Historische Vereeniging.

De Deli Crt. (21/9) geeft een verslag van een bezoek aan de boschreserve van de Deli Spoorweg Mij. door de leden der Natuur Historische vereeniging. Tusschen Tebing Tinggi en Kisaran ligt aan de spoorbaan de boschreserve Perlanaan van de D. S. M. Twee wagons aangehaakt aan den ochtendsneltrein naar Tandjong Balei voerden op Zondagmorgen een talrijk gezelschap naar Perlanaan. Ir. Prins Visser hield een historische beschouwing over de wijze, waarop dit bedrijf zich ontwikkeld had. De concessie Perlanaan levert thans de belangrijkste hoeveelheid stookmateriaal; het bosch-complex bedraagt een oppervlakte van 10 maal 3 K. M. Voor reboisatie wordt de tjemara laut gebruikt, waarvan het nuttig effect aanzienlijk grooter bleek dan dat van de Oostkust-djati. Bij de excursie door het bosch werd gewezen op een artesische bron, die uit een diepte van 200 M. een stijgkracht heeft tot 15 M. boven het maaiveld. Het warme alkalische water, dat in fonteinjes opspuit, vult een voedingstank voor locomotieven en heeft een gunstige uitwerking op de omringende tjemara's. Een Decauville-trein bracht het gezelschap door jongen aanplant; na 8 K.M. eindigde het terrein

in ongerept oerwoud met al zijn verscheidenheid van boomsoorten als kaneel, kamfer, areng, niboeng, rotan, benzoë, damar enz., alle voor den stadsbewoner bekende klanken, maar door het bosch zag hij de boomen niet; hij zag slechts wildernis. Aan het eind van een kort voetpad gaf een open stukje strand een fraai meertje te zien van langgerekten vertakten vorm, een ruime diluviale vallei in vulkanischen laterietgrond, welke in jonger tijd verstopt werd door een zich snel ophoogende vlakte na de postglaciale rijzing van het zeeniveau. Een optrekkende aan het meer, Laut Perlanaan lokt tot vissen, roeien en zwemmen; sampangs liggen reeds gereed. De meesten geven echter de voorkeur aan een gezellige picnic in de open lucht, waartoe banken en tafels zijn opgeslagen, terwijl de D. S. M. gastvrij koele dranken verstrekt. In het vischrijke meer kwam eertijds een zaagvisch voor; thans is nog aanwezig een gaviaal, een kleine visch met spitsen snuit. Bij terugkomst aan het station stonden huurauto's klaar, welke het gezelschap in 10 minuten bij het graf van een hadji brachten, de kramat Koeba Pandang, d. w. z. naar een zwaar met niboengpalmen begroeiden heuvel, vanwaar men uitzicht heeft op een vallei, waarin het graf zich bevindt. Dit gebied staat in een reuk van heiligheid. De overlevering zegt, dat vrouwen, die kinderen begeeren, hierheen slechts een bedevaart hebben te maken. Reeds heeft een dankbaar Chineesch gezin hier een trap laten metselen, waarlangs men door een ravijntje den top bereikt, waar een uitgebreide apenkolonie huist, mede profiteerend van de sfeer van taboe over dit gebied. Met den middagsneltrein keerden de deelnemers aan de excursie huiswaarts.

Het Soer. Hbl. vertelt van een tocht „Met de Nat. Hist. Ver. naar het Moeras” (14/9, 3de bl.), van „Bawean” (18/9, 3de bl.) en van „Tijds de O. I.-Compie” (5 t/m. 19/9, 4de bl. Dr. G. M.), de Java-Bode van „Volksfeesten” (16/9, J. E. J.), De Loc. van „Het Hyang-plateau” (16/9, blz. 4, betr. de concessies-Ledeboer).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

In Timboel van 25 Augustus komt onder bovenstaanden titel het volgende artikel voor:

Reeds in het jaar 1919, in een der eerste zittingen van den Volksraad, drong het sociaal-democratische Volksraadslid Ch. Cramer bij de regering aan op de bevordering van een meer stelselmatigen economischen uitbouw dezer landen, o.a. door instelling van een Economischen Raad. Het was praktisch gesproken nog oorlogstijd en de Nederlandsche Regeering in Indonesië, onder Z.E. van Limburg Stirum, toonde zich niet bepaald afkeerig van het denkbeeld. Het kwam wel niet tot een Centralen Raad, doch de nijpende nood deed een fabrieksnijverheidscommissie en een kantoor voor buitenlandsche handelsaangelegenheden ontstaan.

Beide instituten leverden, zoolang de nood aan den man was, goed werk, maar toen men kort daarna in den bedriegelijken na-oorlogstijd zich een ongekenen economischen voorspoed droomde, stierven beide instellingen af. Men keerde terug tot de classieke leer van passiviteit, het laissez faire, laissez aller. Toch waren en zijn er nu eenmaal vele Regeeringsorganen die tot taak hebben bepaalde takken van economisch leven te stimuleren. Tot regelmatige samenwerking dier organen is het echter tot dusver niet gekomen.

Eer bleek er van 't tegendeel. Wanneer het eene departement iets noodzakelijk acht ter bevordering van een of andere nijverheidstak, geeft dit meestal een ander orgaan der Regeering aanleiding om te betoogen, dat de voorgestelde maatregelen weinig of geen nut hebben. Deze onderlinge ambtelijke twisten leveren bergen van paperassen, maar stichten geen nut. Het economische leven dezer gewesten gaat „ongestoord” zijn gang, wordt in critieke tijden als het steun behoefde, overvallen en staat hulpeloos. Dan schrikken de ambtelijke instanties en nemen onoordeelkundige, incidenteele maatregelen.

We denken, dit schrijvende, o.m. aan de suikerrestrictie, aan het damocleszwaard van ambtelijk ingrijpen, dat nog steeds boven de hoofden der Indonesische rubberboeren hangt. Alles gevolg van de stelselloosheid en ondeskundigheid der Regeering waar het gaat om de economische belangen dezer landen. En zij heeft geen maatregelen om in dit gebrek te voorzien: Er bestaat geen centrale instelling die de vreemde en de nationale economische belangen tegen elkaar afweegt.

Integendeel — we zeiden het reeds — de verschillende Regeeringsorganen tot wier competentie de behartiging dier belangen behoort, ontwijken elke stelselmatige samenwerking en leveren slechts tegenstrijdige en economisch ondeskundige wederzijdsche critieken.

Het plan van een Economischen Raad is nu evenwel, naar de Regeering in de jongste Volksraadszitting mededeelde, voor den zooveelsten keer blijkbaar onder den nood des tijds, weer eens... in overweging.

Zaak is nu, vooral voor de Nationale fractie, er zorg voor te dragen dat niet, gelijk in en om 1919, te hooi en te gras instellingen in het leven geroepen worden die, feitelijk aan den nood van het oogeblik en dan speciaal den nood van het vreemde

Op elke wond aan hoofd, armen, handen,
voeten of beenen 5492

PUROL

Verzacht terstond, geneest spoedig.

bedrijf het aanzijn dankend, wéér slechts van tijdelijken aard zijn en voor het grootste deel ook weer alleen aan het vreemde bedrijf ten goede komen. Wij hebben er niets op tegen, er is zelfs veel voor te zeggen dat ook dit bedrijf geholpen wordt: het maakt vooralsnog een belangrijk onderdeel uit van de economische structuur dezer landen. Maar voor ons komt het er thans allereerst op aan, dat de Regeering in Indonesië het ten aanzien van ons nationale economische leven niet laat bij welvaartsbewaking, doch door ons in de richting van eene positieve welvaartsbevordering van het Indonesisch bedrijfsleven gedreven wordt.

Een centraal economisch Instituut ter heroriëntering, ter stimuleering van het nationale (en het vreemde) economisch leven hier te lande is thans een urgente politieke eisch.

Buitendien moet dit Instituut ook de staatsbedrijven sanceren. Het staatsbedrijf floreert hier thans evenmin als welk ander, particulier, Westersch bedrijf ook. Of de Volksraad thans medegaat met het initiatief van den, in deze materie zeer kundigen heer ir. Staargaard inzake de omvorming der S.S. in een zelfstandig bedrijf, is betrekkelijk bijzaak. Hoofdzak is, dat thans ten eerste de tijd dringt om over de heele linie het staatsbedrijf aan een onderzoek naar de rentabiliteit en de technisch-economische bedrijfsmogelijkheden te onderwerpen.

Wat deze tijd, de nood van het oogenblik, ook voor kwaad medebrengt, het Westersche particuliere bedrijf is er althans door genoopt tot de grootst mogelijke efficiëncy, tot technisch-economische reorganisatie. Maar staatsbedrijven trekken zich zulke dingen niet zoo gauw aan en als men niet oppast zal dus, wanneer over eenigen tijd de huidige crisis achter den rug is, het staatsbedrijf technisch-economisch ten achter geraakt blijken, op vóór-crisispeil staan. Deze crisistijd opent de gelegenheid en scheidt de noodzaak, ook het staatsbedrijf in al zijn geledingen aan deskundige en welbewuste critiek te onderwerpen, het te her-groepeeren en te reorganiseeren, opdat het in de naaste toekomst evengoed als het kapitaalcrachtige particuliere bedrijf aan de gestelde nieuwe eischen kan voldoen.

Eischt het niet-inheemsche, het vreemde particuliere bedrijf thans maatregelen ter bescherming zijner exploitatiemogelijkheden, dan is een zeer nauwlettend onderzoek gewenscht, vooral opdat door die maatregelen het bedrijf der Indonesische bevolking geen schade lijde.

Het Westersche, vreemde, bedrijf, het zoogenaamde „Nederlandsche belang” volgens de beginselen van de Vaderlandsche Club, moge naar redelijkheid bevorderd worden, voor ons staat het Indonesische belang voorop en dit is tot dusver door de Nederlandsche Regeering in Indonesië slechts incidenteel behartigd.

De hulp die een nationale Regeering in dezen tijd ons zou geven, is van het huidig vreemd bewind niet te verwachten.

Wij moeten in hoofdzaak door zelfwerkzaamheid, door eigen kracht, den economischen opbouw bereiken, ook al zal dit een lang en langzaam proces zijn. Zonder voldoende kapitaal, met al te weinig goederen en geld moet de opbouw ondernomen worden. Toch houden we vast aan het recht der landkinderen, inplaats van beperkende en tegenwerkende wettelijke bepalingen meerderen overheidssteun te eischen en dan geen incidenteele, doch wel-overlegden. De taak van een instelling voor welvaarts-politiek (iets anders dan welvaartsbewaking) zal moeten zijn, naast het nemen van concrete maatregelen ter bevordering van de welvaart, het weg-nemen van die sociale belemmeringen die den voortgang van het Indonesische bedrijf bemoeilijken. In de eerste plaats een andere en betere regeling van de beschikbaarstelling, meer speciaal voor de Indonesiërs, van den grond en de andere natuurlijke rijkdommen. Het handtekort in de Buitengewesten, afgezien van crisismomenten bestaande voor het Westersch bedrijf, is van groot belang, doch stellig niet minder belangrijk de vraag hoe de overbevolking door landbouwimmigratie in de Buitengewesten, onafhankelijk van de werkgelegenheid in het vreemde bedrijf aan grond en arbeid te helpen.

Een welvaarts-politiek, directe welvaartsbevordering ten bate der Indonesische bevolking, is urgent. Naast het emigratieprobleem staat het vraagstuk der verbetering der condities waarin het Inheemsche landbouwbedrijf verkeert. Het vreemde bedrijf hier te lande heeft tal van wetenschappelijke instituten voor onderzoek ten bate der intensivering van het groot landbouwbedrijf. Wat de Regeering tot dusver voor het kapitaalarm Indonesisch bedrijf in dit opzicht deed, is bedroevend weinig.

Eigenlijk is het ook nogal eigenaardig dat toen de oorlog goed en wel voorbij was, de Fabrieksnijverheidscommissie verdwenen is. Het ging bij die commissie inderdaad om de creatie van uit-

heemsche, Westersche nijverheid hier te lande, maar die toch ook de werkgelegenheid voor den man uit het volk verruimen moest. Maar de wensch, de Hollandsche en andere overzeesche import van goederen te stimuleren, deed zich gelden en meteen verdween de ethische leus der industrialisatie van Indonesië.

Op grond van fysikale overwegingen gelooven wij dat dit land immer overwegend agrarisch zal blijven, doch het bevolkingsprobleem dwingt toch tot een nauwgezet nagaan van de mogelijkheid eener industrialisatie, die zou kunnen aanvangen met de bevordering en reorganisatie van de bestaande Indonesische nijverheid, haar aanmoediging door coöperatie en voorziening in haar credietbehoefden. Noodig is voor dit alles een centraal interdepartementaal lichaam, dat het geheel der te nemen maatregelen overziet en den weg traceert.

Na het uitvoerig betoog in 1926 of 1927, door den oud-Regent van Serang R. A. Achmad Djajadiningrat, dat de Regeering de beschikking behoeft over organen tot geregelde *waarneming* van de Indonesische welvaart, werd de kleine welvaartscommissie in het leven geroepen onder de eminente leiding van ir. Wellensteyn. Thans evenwel is, gelijk we hierboven reeds opmerkten en door den heer Koesoema Oetaja nog onlangs in den Volksraad werd betoogd, een *centrale* instelling noodig die naast een geregelde welvaarts-*waarneming* ook van de welvaarts-*politiek* haar werk maakt. De Indische Regeering heeft bij tijd en wijle op economisch gebied tal van commissies ingesteld; één voor de domein- of agrarische zaken, één voor den Inlandschen middenstand, één betreffende de Inlandsche rechtspersoon, kolonisatie- en organisaties-commissies. Daarnaast zijn eenige welvaartsonderzoekingen gehouden. Alles stukwerk: nuttige, doch *incidente*le arbeid.

Bij de economische welvaartsbevordering ontbreekt de zoo noodige centralisatie en dus ook de vaste lijn. Het eene loslopende advies na het andere circuleert van het eene naar het andere departement, wordt gedrukt en tot slot in het een of ander archief bijgezet. Was er een centraal orgaan, het kon, na toetsing van *alle* uitgebrachte adviezen, met reële voorstellen bij de Regeering komen, of het nu de behartiging van algemeene of bijzondere en vreemde of inheemsche economische belangen betreft. De vreemde belangen vinden trouwens in Den Haag en ook in den Volksraad aandacht te over; de Indonesische belangen tot nu toe veel minder. Men wil hier toch niet de economische politiek van een wingewest voeren? Het wordt hoog tijd dat de Regeering eens uitstippelt wat Haar economische politiek voor de komende jaren zal zijn. Wat beóógt de Regeering eigenlijk met hare *incidente*le welvaartspolitiek? Het is — we herhalen nogmaals — *niet* voldoende dat de Regeering op de hoogte is van den welvaarts-*toestand*; behoefte bestaat aan een welvaarts-*program* en een centralen welvaartsdienst.

De Regeering kijkt zich toch niet dood op de malaise? Economische stelselloosheid beteekent dat aan het kapitaalkrachtig en politiek machtig vreemde bedrijf — dat natuurlijk al veel verder ziet — vrije armslag wordt gelaten ten koste van de Indonesische welvaart.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 12, van 19 Sept.: Het eene noodige! Internationale organisatie voor rubber-research (Uit de Juli-afl. van het Bulletin of the Rubber Grower's Association). — De blauwzuur-kwestie bij Hevea-zaden (in verband met veevoeding). — Gambir tusschen oliepalmen. — Het bereiden van caffèine-vrije (resp. caffèinearme) koffiëboonen (gevonden door G. en I. Neustadt te Breslau, Octrooi 46858 van 15 Aug.). — Nog eens: Verbetering der thee-markt door een rationeel pluk, door E. Iserief. — Theetabletten (vervaardigd door de Handelsmij. Tan Djien Gie te Bandoeng). — De toekomst van de rubbercultuur (uit de Bergcultures, door J. C.

P. en A. F. C. Van Bael. De slotsom luidt: a. De rubberproductie, zooals deze nu is en verwacht moet worden in de toekomst, is aanzienlijk grooter dan het huidig verbruik gedooft; b. De eenmaal ingeslagen weg naar zeer hooge producties en de vele nog niet in exploitatie zijnde aanplantingen maken terugkeer op den weg naar een steeds grooter surplus onmogelijk; c. Verlaging van kostprijspeil moet ons hoogste streven zijn, waardoor: d. met lage marktnoteringen nog voldoende mogelijkheid tot het behalen van een winst blijft bestaan; e. Tot het sub. c gestelde doel ware de kostbare fabricage-methoden te vervangen door een eenvoudige bewerking. f. Het rubberverbruik dient te worden aangemoedigd en wel in artikelen, welke door massaverbruik groote hoeveelheden van ons product benoodigen; g. Een artikel als sub f. bedoeld vinden wij o.i. in rubber-dakpannen.)

The Asiatic Review

October, No. 92: The economic development of the Dutch East Indies II, door dr. D. J. Jongeneel. (Hij waarschuwt hierin tegen pogingen tot een geforceerde industrialisatie, wat veelal leidt tot het scheppen van „industriële kaartenhuizen”. Steeds zal terdege rekening gehouden moeten worden met de gesteeldheid der wereldmarkten en met de plaatselijke omstandigheden. Er is ten aanzien van de industrialisatie geenszins „periculum in mora”. Tal van moeilijkheden vallen er te overwinnen, waarbij het belastingvraagstuk volstrekt niet in de eerste plaats in aanmerking komt). — Protection of colonial produce, door dr. H. Cohen de Boer (die de aandacht vestigt op de door het Fransche parlement aangenomen wet van 31 Maart 1931, welke Fransche koloniale producten beschermt door de ondernemingen te laten deelen in de opbrengst van een in Frankrijk geheven invoerrecht van rubber, koffie, sisal, manioca en tapioca. Een vorm van indirecte koloniale protectie, waaronder zoolwel de Fransche nijverheid als de Fransche verbruikers te lijden hebben. Nederland is hierbij in zoverre betrokken, als o.m. (volgens de laatste jaarstatistiek) 20.000 ton of 12 procent van Frankrijk's koffiëinvoer uit Ned.-Indië afkomstig is. Deze wet is nog maar het begin van een heele reeks protectionistische maatregelen, die Frankrijk ten behoeve van zijn koloniaal gebied in voorbereiding zijn.

Dr. Cohen de Boer wijst er op, „hoe het juist Frankrijk was, dat ter Oeconomische conferentie te Genève zich het sterkst tegen afte maatregelen van indirecte bescherming verzet heeft.)

Europeesch Export Extract

No. 1, van October: Het Koloniaal Instituut (een met fraaie afbeeldingen verlicht artikel over deze instelling.)

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië

Deel 71, No. II, 1 Sept.: Een beschouwing over de behandelingsmethoden van opiumschuivers, door dr. H. F. Ongkiehong. — Encephalografie bij Inlandsche en Chinese lijders aan Dementia Paralytica, door dr. M. R. Garrer en dr. P. J. van der Schaar. — De sero-bacteriologie der croupeuze pneumonie in Ned.-Indië, door dr. L. Kirschner.

Afl. No. 12 van 15 Sept.: Vergelijkend, speciaal bij tropentemperaturen verricht, onderzoek naar de waarde van de nieuwe serumactie voor de syphilisdiagnostiek, „Meinicke's klärungsaktion auf Syphilis” (M.K.R.), ten opzichte van de reacties van Wassermann, Sachs-Georgi en Vernes, door dr. B. J. Emanuels. — Onderzoek naar de kinderen, die in 1929 geboren zijn met behulp van vroedvrouwen van Soedi Kemoeliaan, door dr. G. B. Walch-Sorgdrager (2de gedeelte). — Myocarditis interstitialis acuta isolata als oorzaak van plotseligen dood, door N. Bessem en E. M. Elsbach. — De behandeling van kwaadaardige gezwellen met Röntgenstralen volgens de methode Coutard, door H. E. A. Fermin. — Behandeling van pestlijders met Omnadin, door dr. J. Schut. — Een eenvoudige methode voor massabloedkleuring, door M. Soeron.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 18 van 16 Sept.: Iets over Laelia's, door C. W. Prins. — De Pompelmoes (Citrus Decumana in Florida, door prof. dr. J. C. Th. Uphoff. — De indigo als groenbemester en bestrijdingsmiddel tegen schadelijke insecten. — De Japansche kunstzijdennijverheid in 1930.

De Indische Mercur

No. 41 van 14 Oct.: Vergelijking tusschen de

VICTORIA-WATER
 OBERLIANNSTEIN
 HEERLIJK GEZOND
 NATUURLIJK BRONWATER 5504

Suikeroogsten van 1930 en 1931-'32, door dr. H. C. Prinsen Geerligts.

No. 42 van 21 Oct.: De Fiscaal-economische Problemen rond de Indische Cultuurproducten, door A. E. C. Saarloos (de ordonnantie Vennootschapsbelasting wenscht het in Indië een bedrijf uitoefnende, in het buitenland gedomicileerde kapitaal te belasten naar de voordeelen welke uit de economische betrekking met Ned.-Indië voortspruiten. Dit vraagstuk wordt belicht). — Bijvoegsel: Officieele vergelijkende prijsopgave van de in 1931 en 1930 verkocht Sumatra en Borneo tabak (oogsten 1930 en 1929).

De Indische Post

No. 37, van 12 Sept.: Onze Meening, door Z. (alles bijeen is de bestuursmethode van Jhr. De Graeff er eene geweest van groote levendigheid op het geheele veld van het maatschappelijk leven, leidend tot velerlei arbeid, welke ongetwijfeld groote waardeering verdient). — De Gratieering van ir. Soekarno, door Z. (Welke op dit tijdstip, vlak voor het aftreden van den Landvoogd, te betreuren valt.) — De Inlandsche Vakbeweging III (de meeste organisaties hebben een kort bestaan gehad). — Een Engelsch oorlogsschip in de Indische wateren. III. — Het instituut te Herwijnen (op Pondok Gedeh boven Buitenzorg) door mr. P. C. Bloys van Treslong Prins (in 1851 gesticht. Naar de geboorteplaats van den vader van den toenmaligen eigenaar van den grond, Johannes graaf van den Bosch, werd deze inrichting Herwijnen genoemd. In 1856 ging zij teniet).

No. 38 van 19 Sept.: Gevaarlijk experiment, door Z. (naar aanleiding van het artikel: De roeping van ons ras in het N. v.d. Dag (er is voor den Westerling eene groote geruststelling in het constateeren van de resultaten van het lange contact tusschen beide beschavingen: dat het Oosten veel overnam van het Westen, terwijl van het omgekeerde nauwelijks sprake was, ondanks de actie van tal van bewonderaars van het Oosten). — De Inlandsche Vakbeweging. Slot, door L. (de N.I.S., S.S., V.S.T.P. en de organisaties van Landsdienaren). — Een Engelsch oorlogsschip in Indische wateren. Slot.

De Indische Verlofganger

No. 11 van 16 Oct.: Uilenspiegel in de Oost, door S. Kalff (het verhaal gepubliceerd door den zendeling onder de Toradja's, dr. Adrian, waarin Uilenspiegel werd opgevoerd onder den naam van I. Tengo, of de Domme).

De Ingenieur

Nr. 9 van September: De Schachtsignaalrichting bij de Boekit-Asam Steenkolenmijnen, door ir. G. Wally. — De Gruiwasscherij der Boekit-Asam Steenkolenmijnen, door ir. W. J. R. Lanzing.

Mededeelingen van de „Handelsvereniging te Medan”

No. 17 van 15 Sept.: Onjuiste en verwarde toestanden (naar aanleiding van de ontwerp-ordonnantie tot herziening en aanvulling der Rechten-Ordonnantie en der daarbij behoorende Reglementen A. en B. — Een opslagplaatskwestie (van thee in Belawan).

Onze Aarde

Octobernummer: Door Soemba, Flores en Timor, door dr. J. Bylmer. II. — Barbados-rum, door J. Sibinga Mulder (de West, de eilanden in de Caraïbische zee en de landen er om heen zijn het land van de rum bij uitnemendheid.)

Orang Peladang

No. 1, van October: Verwording van Javaansche volkskunst, door L. (De „bangsawan”, de Inlandsche operette is al veel vereuropeescht en daardoor verliezen ze hun zuiver Inlandsch karakter.)

Orgaan van de Ned.-Ind. Officiersvereniging

No. 8, Augustus: Actie op Sumatra's Oostkust in 1904, door O. — Verslag van de bijeenkomst van de afd. Bandoeng op 17 Augustus.

De Planter

No. 491 van 16 Sept.: Koelie-aanvallen en Bedreigingen gedurende het 1ste halfjaar 1931 (op de Oostkust van Sumatra 10 en in Atjeh en onderhoorigheden 3 gevallen). Buitenlandsche werkrachten in Indië. (Volgens officieele cijfers waren in de cultures ter Oostkust van Sumatra werkzaam op 31 Dec. 1930: 188 Holl. administrateurs, 145 buitenlandsche en 1085 Holl. assistenten t.o. 474 buitenlandsche assistenten, terwijl deze cijfers voor het Gewest Atjeh en Onderhoorigheden bedroegen: 41 Hollandsche administrateurs, 21 buitenlandsche administrateurs en 89 Hollandsche assistenten t.o. 50 buitenlandsche assistenten.)

VOOR AL UWE REIZEN

Reisbureau LISSONE N.V. AMSTERDAM Leidschestraat 5	Reisbureau LINDEMAN N.V. DEN HAAG Groenmarkt 22
— N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —	
BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2	SOERABAYA: Simpang 4
GENUA Uff. Informazioni C.I.T. Stazione P. Principe	MARSEILLE W. F. WORST, „Hotel Splendide”
	PARIJS EXPRINTER 2 rue Scribe

ELEGANT DANSEN

LEERT U VOLGENS ENGELSCH METHODE BIJ: 5587

BRONMEIJER'S DANSINSTITUUT

Speciaal op technisch gebied wordt U de meest Charmante wijze van dansen bijgebracht
LANGE POTEN 25a, t/o „Hotel Central”, Telef. 115550, DEN HAAG
 CLUBS VOOR ALLE LEEFTIJDEN — MODERNE INRICHTING — INSCHRIJVING VAN 2-5 EN 8-10 UUR

De Rijkseenheid

No. 2 van 14 October: Een Raad van Experts voor Nederlandsch-Overzee, door A. J. W. Harloff I, vervolgd in No. 3 van 21 Oct. (de schrijver geeft een schema van de samenstelling en taak van den Raad voor de Nederl. overzeesche gebieden met toelichting. De Raad zou uit 12 leden en een voorzitter moeten bestaan, te 's-Gravenhage gevestigd zijn en de voorzitter en leden voor vier jaren door de Kroon worden benoemd. Voor Ned.-Indië 10 leden en voor Suriname en Curaçao ieder 1 lid. Deze Raad zou dan een navolging zijn van die van Engeland, Frankrijk en België en een veeljarige overzeesche werkzaamheid als voorwaarde voor benoembaarheid moeten zijn.)

Spoor- en Tramwegen

No. 8 van 13 Oct.: Het nieuwe Emplacement Krawang in de Lijn Meester Cornelis—Tjikampek, door ir. J. G. Sissingh. — De Brug over de Kali Progo in de lijn Kroja—Djakja, door ir. St.

Tectona

Aug.-Sept. afl. 8-9: De plechtige opening van het nieuwe gebouw voor het Boschbouwproefstation, door H. E. W. v. W. (met 3 afbeeldingen) — Rede gehouden bij de opening van dat gebouw op 20 Juli 1931 door dr. H. ten Oever en door dr. R. Wind, met portretten. — Prof. dr. A. J. M. Beekman (met portret), door H. E. Wolf von Wülffing. — Bijdrage tot de Bloembioologie van den Djati (Tectona grandis L.f. door dr. ir. Ch. Koster en met aanhangsel door dr. L. G. E. Kalshoven.

Doorlatendheidsonderzoek van gronden, door ir. H. W. Japing. — Een vergelijking van het djatiplantsoen met opstanden van Europeesche houtsoorten, door H. E. Wolff von Wülffing. — Een voorbeeld van natuurlijke djativerjonging, door dr. ir. F. Kramer. — Een nieuwe determinatie-methode, door A. T. J. Bianchi. — Over het voorkomen van eenige bijzondere kenmerken bij de Ned. Ind. houtsoorten, door dr. L. G. den Berger. — De proefbaanmetingen bij Besitang (Sumatra's Oostkust), door dr. F. H. Endert.

Tropisch Nederland

Afl. 33 van 19 Oct.: De ontwikkeling van het verkeerswezen in Nederlandsch-Indië, door S. A. Reitsma. I. — De tijgerjacht van Oud-Batavia, door A. Hallema. I. (eens de slagader van het verkeer en een lust voor de oogen, thans een modderpoel). — Nederlands roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis XII.

Volkscredietwezen

Augustus: De Inlandsche aardappelcultuur in Lembang, Tjisaroea en Pengalengan, door G. A. E. Tänzer. — De Volkscredietinstellingen in Mei—Juli 1931, door mr. Th. A. Fruin. — De Malaise in Probolinggo, door G. A. de Ceuninck van Capelle. — Credietverstrekking bij het gezinsbedrijf, door J. U. Louwerier.

Ons Zeewezen

van 15 October no. 10 bevat een afbeelding van den beker, aangeboden door de passagiers van het S.S. „India” aan den gezagvoerder P. M. Stavers op de eerste stoomreis van Suez naar Calcutta in 1842 (cliché van het Ned. Hist. Scheepv. Museum).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

De katholieke Missiën en het huisgezin. Oct. No 12: De groei van een Missie-statie, door P. Jan Smit (Toda Beloe op Flores).

Koloniaal Missie-Tijdschrift 15 Oct. No 10: Statistiek der eerste 20 jaar Priesteropleiding op Java (van 1911—1930). — Statistiek der eerste 20 jaar opleiding van R.K. Javaansche leerkrachten in de Java-Missie der P.P. Jezuiten. — Brieven van Caspar de Hessel, missionaris in N.-O.-Indië 1851—1854. — Iets over het weeshuis te Semarang, door S. Kalf (slot). — Militaria uit Ned. Borneo, door P. Eugenius.

VEREENIGDE OCTROOBUREAUX

BEËFDIGDE OCTROOIBEZORGERS
 H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN

BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
 TELEFOON 772080 772081 772082

AANVRAGEN VAN OCTROOIEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONENTEN VAN HANDELS- EN FABRIKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5204

Nederlandsch Zendingsblad: No 10. Oct.: Bale Wyata (dat is huis voor godsdienstondericht, te Malang. — De zendelingen van het Java-Comité.

Ons Suriname. No. 6: Hoe de Broedergemeente een zendingsgemeente werd (toespraak op het zendingsfeest, door ds. Th. Muller.) — Die naar Suriname gingen (de heer en mevrouw Van Baalen—Louwerier, mevr. Erne—Boom, Freule J. W. van Lynden en zuster Frieda Hantz.

Wolanda-Hindia. October: De wajang, door dr. H. Kraemer I (met fraaie afbeeldingen). — De heer der medicijnen, door ds. D. K. Wielenga, I. — Een reis door Zuid-Oost Borneo, door dr. K. J. Brouwer.

Het Zendingsblad van de Gereformeerde kerken in Nederland. October: Een tweede missionaire predikant voor Djokja, door W. B. Poerwodjo (met een zendingskaart).

Suriname

In ons nummer van 8 Oct. deelden wij mede dat Jankoeso, het opperhoofd der Saramaccaner Boschnegers, naar Paramaribo was opgeroepen, naar aanleiding van het voorgevallene met den boschopzichter Juncker op een der dorpen van de Saramaccaner Boschnegers.

Onder het hoofd „Audientie bij Jankoeso” vinden wij nu in „De Nieuwe Stem” van 12 Sept. een interessant interview van het opperhoofd, die alweer blijk gaf van zijn diplomatieke talenten.

„De meeste vragen werden met een wedervraag beantwoord en als Jankoeso wat zei, bleek het doordacht en voorzichtig geformuleerd. De oogen keken ons scherp aan, de lachende mond zei niets te veel.”

„Jankoeso koestert diepen eerbied voor den Gouverneur. Hij vertelde ons van zijn ontvangst op 11. Vrijdag door Z. Exc. en van den heerlijken wijn, die hem en zijn kapiteins aangeboden werd, en dat hij den Gouverneur betiteld heeft met den naam van „Konoegranman” — 's Konings Gouverneur — „want”, zeide hij, „de Gouverneur in Paramaribo is door de Koningin aangesteld om Haar te vertegenwoordigen en over Haar volk te waken, ook over ons Boschnegers”.

De interviewer vroeg hem waarom de Boschnegers niet aan het goudzoeken deelnemen. Daarbij moet men de schop gebruiken en men meent, in de kolonie dat de Boschnegers het verachtelijk vinden met de schop te werken, omdat het herinnert aan den slaventijd.

Jankoeso lachte en zeide:

„Vroeger waren wij niet anders dan houtbewerkers en vrachtaarders. De blanken vertrouwen ons zelve en hunne vrachten toe om over de vallen te worden vervoerd. Thans gaan velen mijner onderdanen naar de balatavelden en vinden een bestaan als bleeder. Leeren de blanken ons dus het werk in de goudvelden, zoo zullen wij het zeker doen. Maar wij weten dat zij dit niet zullen doen, want de neger mag niet rijk worden; dit is volgens den blanke alleen voor hem weggelegd; zoo oordeelt hij, maar de groote Vader niet”.

Hier komt weer de achterdochtige aard der Boschnegers voor den dag. De interviewer had hem er op kunnen wijzen dat de Boschnegers het goudzoeken niet alleen van de blanken behoeften te leeren, maar ook van andere negers.

Ten slotte gaf Jankoeso zijn verlangen te kennen om eens met den Gouverneur op reis te gaan om te zien hoe blanken reizen.

„Een heel onschuldig verlangen z. a. men ziet en dat misschien wel vervuld kan worden ook”, merkt de interviewer op.

***

De lezer, die wat meer wil weten van Jankoeso, verzuipe niet in „De Telegraaf” van 11 October het over hem handelende artikel te lezen, en ook het artikel „Boschnegerherinneringen” van den oud-Gouverneur Staal in „De West-Indische Gids”, Mei 1922, 4e j.g. blz. 42.

Misschien herinneren sommigen onzer lezers zich nog, dat Jankoeso enige jaren geleden aan den Volkenbond een brief heeft geschreven — of doen schrijven — waarin hij wees op het heil van vrede en eensgezindheid. Van den Secretaris-Generaal van den Volkenbondsraad ontving hij een antwoord, dat hij zorgvuldig bewaart.

***

Men schrijft aan de „Nieuwe Provinciale Groninger Courant” van 16 October:

TE KOOP 6 nieuwgeb. portiekhuzen

gunstig gelegen aan breede straat. Zeer geschikt voor geldbel. Koopsom f 66.000. 1e Hypotheek ad f 73.000 beschikbaar op voord. voorw.
 Br. no. 5296 bureau v. d. blad Wagenstraat 37, Den Haag

„In 't café „de Unie” werd een vergadering gehouden van belangstellenden in het vraagstuk der emigratie naar Suriname.

Nadat de vergadering door den voorzitter, den heer Dekens geopend was, werd tot secretaris benoemd de heer E. Ritsema, landb. te Hoogkerk (de Poffert). Vervolgens werd de vergadering het doel van deze emigratie uiteengezet. In 't kort lichtte de voorzitter de vragen toe: wat is Suriname voor ons boeren en wat kan emigratie voor ons als boeren beteekenen? Spr. wees er daarbij op, dat in Suriname, wat nergens anders kan, twee gewassen in één jaar kunnen rijpen, zoodat men slechts weinig land behoeft te hebben. Dan behoeft men geen kostbare poppininstallatie te bouwen zooals elders. Men behoeft slechts dijken te leggen om het water vast te houden. Het fruit o.a. sinaasappelen, citrusvruchten, bananen, grapefruit enz., enz. belooft een goed bestaan. Voor de hoogste prijzen worden deze vruchten in Frankrijk en in België verkocht. Besproken werden nog de daar voorkomende ziekten, die hier in den volksmond erg overdreven worden. De levensverzekeringen sluiten evengoed af voor menschen in Suriname als in andere landen. Nadat over een en ander nog lang werd nagepraat, werd besloten eerst een voldoende aantal boeren bij elkaar zien te krijgen om dan gezamenlijk, met financieele hulp van de regeering, op een daar reeds voor deze boeren uitgezocht terrein een nederzetting te stichten.”

***

Onder het hoofd „Nieuwe slag voor Suriname”, schrijft „De Telegraaf” van 23 Oct., Ocht. blad:

„Een nieuwe slag heeft Suriname getroffen. Het is alsof deze kolonie den lijdenskelk tot den laatsten bitteren druppel moet uitdrinken. Na al den tegenwoord, die de laatste jaren de Surinaamsche bevolking murw heeft geslagen, komt thans het bericht, dat de Balata Comp. Suriname tot liquidatie zal overgaan. Men had het in vele kringen verwacht en toch kwam het nieuws nog als een schok. Want de voorgenomen liquidatie dezer maatschappij beteekent tevens de liquidatie der geheele balata-industrie, die eens de kurk werd genoemd, waarop Suriname dreef.

In de vijftiger jaren in de kolonie door A. Wildeboer ontdekt, speelde de „bolletrie”, de boom, waaruit de balata wordt getapt, economisch eerst een rol sinds 1890. Pas na 1907 evenwel begint de balata invloed uit te oefenen op de financiën der kolonie. De productie klimt gestadig, overschrijdt die van den grootsten reedendinger Britsch-Guyana en belangrijke baten uit retributie en belasting vloeien in de koloniale schatkist, in 1917 zelfs f 443.000. Doch productie en prijs schommelen heftig, zoodat de baten elk jaar zeer verschillend zijn. Dan komt in 1918 de kentering. Het schaarsch voorkomen der boomen en de stelsellooze uitbuiting door de „bleeders” zijn oorzaak, dat deze veel dieper het oerwoud in moeten trekken, hetgeen natuurlijk een verhooging der productiekosten meebrengt. Tegelijkertijd daalt de wereldprijs.

De grootste afnemers der balata-nijverheid, de onderzee-kabel-industrie, ziet in de radio-telegrafie een machtigen concurrent opkomen; voor drijfriemen, golfballen en vloerbedekking worden andere ingrediënten gebruikt; Fransch-Guyana komt met veel goedkoopere balata van inferieure kwaliteit op de markt: de doodsklok der industrie heeft geluid. Gestadig aan vermindert de productie, van 888.000 K.G. in 1917 tot 488.000 K.G. in 1930, wordt het arbeidersleger gereduceerd van een zeventuizend tot elfhonderd. De retributie brengt nauwelijks meer iets in, wordt zelfs tijdelijk opgeheven.

En Suriname's grootste producente heeft het voor haar aandeelhouders wijze besluit genomen, nog in haar volle financieele kracht te liquideeren, een voorbeeld, dat wellicht ook binnenkort door de twee andere producenten zal moeten worden gevolgd”.

De vraag komt bij ons op: hebben de maatschappijen wel voldoende moeite gedaan om een nieuw gebruik voor de balata te vinden? Zou de stof werkelijk voor niets anders te gebruiken zijn? Waarom niet een prijsvraag uitgeschreven, met een premie b.v. van f 10.000 of meer? Ligt dit misschien op den weg van het Bestuur der Kolonie, dat nu „deze kurk, waar de kolonie op dreef”, in deze moeilijke tijden moet missen?

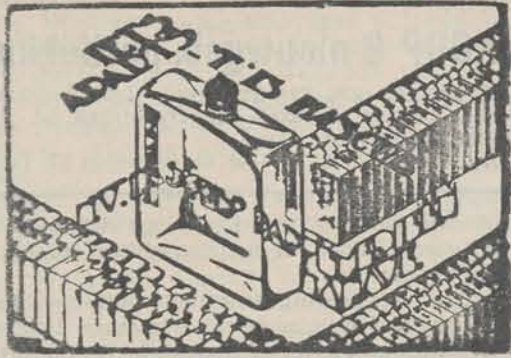
***

Wij lezen in het Voorloopig Verslag betreffende het IIIe hoofdstuk der Rijksbegroting voor 1932, vastgesteld op 16 Oct.:

„§ 5. Grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana. Gevraagd werd, in welk stadium de onderhandelingen met Engeland met betrekking tot de regeling van de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana verkeerden”.

Het is te hopen dat onze Regeering, na al wat er over deze kwestie is geschreven en in de beide Kamers verhandeld, het Foreign Office beter heeft ingelicht dan ten tijde van wijlen Lord Salisbury.

606

Curaçao

Aan de kaak. II.

De eigen brievenaar van „Het Vaderland” schrijft in zijn brief, gedagteekend October, opgenomen in dat blad van 22 Oct. Av.:

„De behandeling van de suppletioire begroting, gepaard gaande met een verhooging van den accijns op Gedistilleerd en de invoerrechten op Bier, Sigaretten en Wijn mocht zich weer in groote belangstelling van de zijde van het publiek verheugen. De sympathie, die de Koloniale Raad zich bezig was te veroveren, heeft echter in gedachten duw gekregen door de houding van eenige leden van dit college. Het bestuur had namelijk een paar dagen van te voren den Raad van zijn voornemen tot genoemde verhoogingen in kennis gesteld door het indienen van verordeningen. Van deze wetenschap hebben toen eenige leden, tevens in den handel geïnteresseerd, dankbaar gebruik gemaakt om zich zelf eenige tonnen gouds in de zakken te spelen ten koste van 's Lands kas door groote hoeveelheden artikelen vrij te maken en uit te klaren. Velen hebben dit dezen leden kwalijk genomen, doch de vraag rijst, of de fout niet veelmeer bij het bestuur zelf gezocht moet worden, dat van geloof was, dat bij de handelslieden leden de rok nader dan het hemd is en wie is tegenwoordig nog zoo kinderlijk, om te gelooven, dat zoiets mogelijk is?”

Het vertegenwoordigend lichaam.

De „Amigoe” schrijft naar aanleiding van het voorontwerp tot herziening van het Regeeringsreglement:

„Het is een enkele maal tot uiting gekomen, dat de Koloniale Raad meent zich als zulk een vertegenwoordigend lichaam te moeten beschouwen. De Nederlandsche Regeering acht deze zienswijze juist, anders zou de toezending van bovengenoemd wetsontwerp achterwege zijn gebleven. Duidelijk is trouwens de memorie van toelichting. Daar lezen wij:

„Met reden zou aangevoerd kunnen worden, dat een orgaan als hier bedoeld zijn karakter van vertegenwoordigend lichaam niet verkrijgt door een wetsaanduiding, maar door zijne feitelijke plaats en taak in de staatsinrichting. Inderdaad bestaat in dit opzicht geen wezenlijk verschil tusschen de positie van den Kolonialen Raad van Curaçao en de Koloniale Staten van Suriname en wordt dit ook voor de toekomst niet bedoeld.

Deze woorden werden in de openbare vergadering van Dinsdag 22 September met bijzondere inming gebezigd in een beschouwing betreffende de rechtspositie waarin de Koloniale Raad zich thans bevindt”.

Wij gevoelen ons partij in dit geding, omdat wij meermalen het standpunt van de leden van den Kolonialen Raad, die zich volksvertegenwoordigers achten, onjuist hebben genoemd.

Ons rest niet anders dan voor de zoveelste maal te vragen: Hoe komt het dat een bepaling als van art. 92 van het Surinaamsche regeeringsreglement voor Curaçao ontbreekt? Wij willen daaraan wel toevoegen, dat het antwoord bij Bordewijk te vinden is.

Dokters.

De gouverneur heeft den raad naar aanleiding van dokter Gaerste's klacht over het toelaten van vreemde geneesheeren geantwoord, dat geen ruimer standpunt wordt ingenomen dan vroeger, toen er meer waren dan nu. Van de macht, die de gouverneur heeft tot het aanstellen van zulke geneesheeren, was slechts gebruik gemaakt, wanneer men geen andere geneesheeren kon krijgen. Volledig zal dit antwoord door de „Amigoe”, waaraan wij het ontleenen, wel niet zijn meegedeeld, want dokter Gaerste had ook nog gevraagd, waarom een zekere dokter Razetti destijds niet toegelaten is.

De stoomverbinding met de bovenw. eilanden.

De gouverneur heeft f14.000 aangevraagd voor een halfmaandelijkse in plaats van een maandelijksche verbinding met de bovenwindsche eilanden. Intusschen zou volgens een bericht, ook in de Neder-

landsche bladen als telegram uit Willemstad opgenomen, de gouverneur reeds een overeenkomst met de K.N.S.M. voor dezen dienst hebben aangegaan.

Terugbetaling der geleende gelden.

De Raad heeft verklaard, niet te kunnen instemmen met des gouverneurs plan, om bepaalde posten der inkomsten voor terugbetaling der in Nederland voorgeschieden kasgelden te bestemmen. Uit surplussen, verkregen door zuinig beheer, moet de terugbetaling geschieden, zegt de raad.

Werkloozen.

Volgens de „Amigoe” van 19 Sept. waren er 272, volgens hetzelfde blad van 26 Sept. 472 ingeschreven aan de arbeidsbeurs. Het schijnt echter, dat hiervan niet afgeschreven zijn, die werk gekregen hebben, want het nummer van 19 Sept. voegt aan zijn mededeeling toe: in de afgelopen week hebben 40 ingeschreven werk gekregen en voor de volgende week zijn door werkgevers 60 arbeiders gevraagd. Het publiek zou meer gebaat zijn, dunkt ons, bij mededeeling van het saldo der ingeschrevenen.

Nieuwe kantoortijden.

Blijkens een officieele mededeeling zijn de normale werkuren voor de gouvernementkantoren vastgesteld op 8 tot half 12 en van half 2 tot half 5, Zaterdags van 8 tot 12 en van half 2 tot 3 uur.

Eerst nu!

Eenige weken geleden spraken wij er onze verwondering over uit, nog niet in de Curaçaosche bladen gelezen te hebben, wat in Nederland ons ter oore gekomen was, dat het struisvogelpark zou liquideeren. Wij opperden de veronderstelling, dat het ons zou ontgaan zijn. Maar neen! *La Cruz* heeft het bericht nu ook, en blijkbaar niet aan ons ontleend.

Toeristenbooten.

Volgens de „Amigoe” staan van eind Dec. tot eind Maart niet minder dan 26 bezoeken van onze toeristenbooten op het program, waaronder de Statendam.

Errata!

Uit de „New York Herald Tribune Magazine” van 4 Oct. 1931:

„There are a few Portuguese, left-overs from the days when Curaçao was a Portuguese colony”.

Uit den Verren Vreemde

Het Chineesch-Japansche incident.

IV.

De Volkenbondraad is tot een besluit gekomen, dat geen oplossing brengt. Hij heeft zich ten tweeden male verdaagd, den 24en October tot den 16en November. Hij heeft tot Japan het verzoek gericht met de ontzuining van het in Mantschoerije bezette gebied (behalve de spoorwegstrook) voortgang te maken, zoodat deze voltooid zal zijn op den 16 November. De onderhandelingen tusschen China en Japan over bestaande geschilpunten zullen daarna kunnen beginnen. China heeft de veiligheid te verzekeren in het gebied dat ontzuind wordt. In een en ander zal men het ontwerp terugvinden door Briand opgesteld, waarover wij de vorige week spraken. De resolutie van den Raad heeft alle stemmen gekregen behalve die van Japan. Volgens de strekking van het desbetreffende artikel van het Volkenbondsverdrag is Japan hierdoor niet aan die resolutie gebonden. Voor zoover Japan er zich niet aan wenscht te storen, kan zij voor China natuurlijk ook niet bindend zijn. Alles is dus nog in 't onzekere; meer dan te voren boeit de vraag: wat zal Japan doen?

Van groote beteekenis is hierbij dat de vertegenwoordiger van de Ver. Staten van N.-Amerika bij de beraadslagingen van den V. B. Raad met geen woord aan de resolutie kracht heeft bijgezet, zoodat Japan in de meening kan verkeeren dat Amerika zich niet vooruit wil binden aan hetgeen de Volkenbond noodig mocht achten verder te doen.

Onder deze omstandigheden meenen wij over de Raadsvergaderingen nu niets meer te moeten zeggen, al is 't niet onwaarschijnlijk dat wij er nader op terug zullen komen.

De Cyprus-opstand.

't Is voor Engeland een kwade tijd. Bij de vele tegenwoordig-verschijnselen, waardoor het wordt getroffen, is nu nog gekomen wat de couranten „de opstand in Cyprus tegen het Engelsche gezag” noemen.

Cyprus is het groote eiland in den uitersten oosthoek van de Middellandsche Zee, zowat op gelijken afstand ten Noorden van de Turksche kust van Klein-Azië, als ten Oosten van die van Syrië, het Fransche mandaatgebied. Het vruchtbare eiland (wijn, katoen, koren) heeft een rol van beteekenis gespeeld in de geschiedenis van de oude wereldzee en heeft daarbij herhaaldelijk de opperheerschappij van een nieuwen meester moeten aanvaarden. Het heeft er ook wel twee tegelijk gehad. Zoo verwierf Engeland het eiland als erkenning van zijn verdiensten, op het Congres van Berlijn, dat de afdoening van den Russisch-Turkschen-oorlog

Nagekomen Berichten.

REDACTIE-BIJEENKOMST.

Eerstvolgende redactie-vergadering van het Koloniaal Weekblad op Maandagmiddag 2 November, om 4 uur, gebouw „Oost en West”, Korte Voorhout 6, Den Haag.

J. A. MONOD DE FROIDEVILLE

BELASTINGADVISEUR

WIJNSTRAAT 91 - ROTTERDAM

TELEFOON 54780

5615

VOORLICHTING EN BIJSTAND IN ALLE
— FISCALE AANGELEGENHEDEN —

regelde. Hierdoor ging de Turksche heerschappij in 1878 feitelijk op Groot-Brittanje over, dat de rechten van bezetting en beheer kreeg, maar de Sultan te Stamboul bleef in naam soeverein en ontving van Engeland zelfs een jaarlijksche schatting.

De groote oorlog heeft, zooals in zoo veel andere verhoudingen, ook hier wijziging gebracht. Turkije stelde zich aan de zijde der Centralen. Hierin vond Londen aanleiding in 1914 Cyprus tot kroonkolonie te maken. los van Turksche banden. In 1923 heeft Turkije dezen toestand erkend. Volgens de regeling van 1925 staat den Gouverneur met titel van High Commissioner, een Uitvoerende raad van 4 leden terzijde, en is er een Wetgevende raad, bestaande uit 12 niet-Mohamedaansche en 3 Mohamedaansche gekozen leden, benevens 9 ambtelijke leden.

Het aantal bewoners is op circa 320.000 te stellen. Van hen is 4/5 van Grieksche afkomst; deze behooren tot de groote orthodoxe Oostersche kerk. Maar zij vormen een zelfstandig deel daarvan, zoodat Cyprus niet ressorteert onder een der elders ingedeelde patriarchen.

In den laatsten tijd deed Cyprus niet veel van zich spreken. De nu uitgebroken onlusten hebben de Britsche overheid dan ook verrast.

Er heeft onder het Grieksche gedeelte der bevolking altijd een uitgesproken voorkeur voor Griekenland bestaan. In het buitenland is dit bekend en is daarmede ook wel rekening gehouden. Zoo heeft, naar verzekerd wordt, Engeland in 1914 aan koning Constantijn het aanbod gedaan Cyprus Grieksch te laten worden, indien Griekenland zich aan de zijde van de Entente tot oorlogspartij wilde maken, maar de regeering te Athene heeft verkozen neutraal te blijven.

In den tegenwoordigen tijd zet zich in de koloniën het nationaal gevoel gaarne tot een nationale beweging. Dit is ook in Cyprus geschied. Daarbij wordt duidelijk voorkeur voor nauwere aansluiting bij Griekenland getoond. Maar er is toch ook al geijverd voor een onafhankelijk-verklaren van het eiland. Deze kwestie is zelfs ten vorigen jare in het Britsche parlement ter sprake gebracht, de regeering heeft de gedachte toen niet geheel verworpen, maar Cyprus voor een zelfstandig bestaan nog niet rijp verklaard.

Het uitbreken van den opstand heeft nu de bewijzen gebracht, dat de nationalistische ijveraars meer in 't schild voerden dan de Britsche overheid heeft bevroed.

Volgens de berichten heeft het verloop der zaken zich tusschen 21 en 24 October aldus afgespeeld.

De beweging is Dinsdagavond, 20 October, begonnen in de stad Limasol, onder leiding van den Grieksch-orthodoxen bisschop van Larnaka, die de Grieken aanspoorde voor aansluiting bij Griekenland te strijden. Geloften hiertoe werden afgelegd. Een demonstratie op straat volgde, de bisschop en de burgemeester namen hieraan deel. Zij hadden de menigte echter niet in de hand, die tot allerlei baldadigheden overging en het huis van den districtscommissaris in brand stak.

Den volgenden dag sloeg de beweging naar de hoofdstad Nicosia over. Ook daar sprak de Grieksche geestelijkheid voor aansluiting bij Griekenland. Eenige leden van de Wetgevende vergadering spraken in dien geest een bijeenkomst toe, zij zeiden een brief aan den Britschen gouverneur, Sir Ronald Storrs te zullen brengen, waarin zij aan dien eisch kracht zouden bijzetten door het aanbieden van hun ontslag als lid van de Wetgevende vergadering. Een groot aantal, men spreekt van 5000, sloot zich bij hen aan. Onder weg kwam 't tot botsing met de politie, die niet in staat was de orde te handhaven. Het garnizoen in Cyprus was slechts één compagnie sterk. Voordat de politie

versterkt was, was het paleis van den gouverneur in brand gestoken. Nadat versterking aangerukt was, moest deze tot schieten overgaan, een 24-tal burgers werd gewond.

Intusschen had de beweging zich over vrijwel het geheele eiland, stad en land, uitgebreid en liet de toestand zich dus verontrustend aanzien.

Maar ook waren de schepen, vliegtuigen en troepen al en route, die de rust zouden herstellen. De gouverneur had geseind aan den Vlootvoogd te Malta, die dadelijk 2 kruisers en 4 torpedobootjagers, met landingstroepen naar Cyprus dirigeerde. Ook was aan Kaïro in Egypte om troepen gevraagd. Van daar werden 6 Vickerstroepentransport vliegtuigen met een compagnie reeds in den vroegen morgen van den 23en naar Cyprus gedirigeerd, die daar reeds in den voormiddag landden. Tevens werd een compagnie uit Kaïro per trein naar Port Saïd gezonden, die per schip naar het terrein van den opstand zou gaan.

Den 23en kon de gouverneur, na aankomst van de schepen en troepen al naar Kaïro seinen, dat verdere versterking niet meer noodig was. De opstand bleek geheel onvoldoende georganiseerd te zijn. De opgezweepte gemoederen waren tot een felle uitbarsting gekomen. Maar in niets was voorzien, genoeg wapens, evenmin munitie, geen regeling. Zoo meende de gouverneur.

De regering van Griekenland verklaarde dadelijk dat de opstand buiten haar om ging, zoodat ook van die zijde geen steun of hulp te verwachten was.

Den 24en meldde een telegram uit Nicosia dat vóór het aanbreken van den dag de troepen de stad waren binnengerukt. Zij hadden 5 leiders van den opstand gevangen genomen en naar Larnaca gezonden, waar zij aan boord van een oorlogsschip werden gebracht. Ook de Grieksch-orthodoxe bisschop van Larnaca was op deze wijze geïnterneerd.

Leek de rust zoo hersteld, nadien hebben berichten toch weer een anderen indruk gegeven.

Bij de aarhouding van den bisschop van Larnaca, die als de voornaamste leider der beweging wordt beschouwd, is een menigte daar tegen opgekomen. De politie moest versterkt worden met matrozen. Er is geschoten, gewonden zijn gevallen.

De gouverneur heeft den staat van beleg afgekondigd, een verscherpte censuur is ingesteld, bij proclamatie wordt met verbanning en zware straffen gedreigd.

De bisschop van Larnaca, is per vliegtuig naar Malta overgebracht. Andere gearresteerden, onder welke twee leden van de Wetgevende vergadering, zijn per oorlogsschip daarheen gebracht.

De ongeregelde heden duren echter nog voort. Te Limosal is een menigte naar het strand getrokken om, tegen de wet in, daar zout te winnen. Zij moest door troepen uiteen gedreven worden. In Karinia werd de Engelsche vlag van het gemeentehuis neergehaald en door de Grieksche vervangen.

De algemeene toestand was, volgens een Reuterbericht, nog zeer gespannen. De gouverneur heeft dan nu ook gemeend dat versterking van de gewapende macht nog noodig is, opdat de oproerig gezinde elementen zullen zien wat hun te wachten staat als zij tot nieuwe uitingen van onrust mochten overgaan.

Berichten der Afdelingen

Afdeling 's Gravenhage.

Op Vrijdag 6 November a.s. des avonds 8 uur, zal dr. W. F. Stutterheim, directeur der A. M. S. te Solo, in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57b, alhier, een causerie met lichtbeelden houden over: „Oude en nieuwe kunst van Bali”.

Leden en begunstigers van de afdeling 's-Gravenhage hebben met één huisgenoot vrijen toegang op vertoon van hun lidmaatschapskaart 1931.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jac. Hopstr. 12, tel. 554262.

Afdeling Groningen en Ommelanden.

Door het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap alhier zullen in dit seizoen een drietal openbare vergaderingen gehouden worden over: „De Snellius expeditie in Ned. Indië (1930).”

Als sprekers zullen optreden:

23 October Prof. dr. H. A. Brouwer, te Amsterdam, over „De jongste bodembeweging in den Oost-Indischen Archipel.” (Reeds gehouden).

11 December: Prof. Ing. F. A. Vening Meinesz te Utrecht over: „De diepzepeelingen in de Oostelijke bekens”.

26 Januari: de heer P. M. van Riel te De Bilt, leider der expeditie (misschien met film).

Daar de resultaten van deze expeditie in menig opzicht een verrassend licht op dit deel van den Archipel hebben geworpen, beloven deze lezingen zeer interessant te worden en meent ons bestuur met aandrang tot een bijwonen dezer voordrachten te moeten opwekken.

Zooals bekend, hebben alle leden van Oost en

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOO”

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H.B.S. enz.

4 jaar U.L.O. Opleiding Diploma A. en B. Vervolgklasse.

Opleiding Diploma Stenografie en Cursus in het koken.

De Directrice, M. A. G. STEFFELAAR.

5546

West (huisgenooten niet) vrijen toegang tot deze lezingen.

De secretaris,
J. FRANKE.

Afdeling Nijmegen.

Donderdag 5 November a.s. om 8 uur n.m. in den grooten foyer van den Stadsschouwburg, Lezing met lichtbeelden, door Johan Koning over: „De Europeesche samenleving in Indië”

Leden en Begunstigers(sters) hebben vrijen toegang met recht van introductie.

Film-middag in het Olympia-theater.

Zaterdagmiddag 24 Oct. werd het winterseizoen geopend met eene bijeenkomst in het Olympia-theater, waar eenige belangrijke films van het Kol. Museum vertoond werden

De voorzitter, de heer Burger, opende de bijeenkomst met een welkomstwoord tot de aanwezigen en een woord van dank tot den Directeur van het theater, den heer Veerhoff, die steeds bereid is, het theater op billijke voorwaarden ter beschikking te stellen van de Vereeniging. Drie feiten werden in herinnering gebracht, die ook voor de vereeniging van belang moeten geacht worden, n.l. de Koloniale tentoonstelling, de uitgave van een boekje door het H.B., bestemd voor de jeugd, en de wekelijksche vliegdiens op Indië. De voorzitter hoopt dat deze feiten eene aansporing mogen zijn voor de leden om mede te werken den band tusschen Nederland en Oost en West hechter te maken en het bestuur te steunen door het aanwerven van nieuwe leden.

De heer Burger noemde het een voorrecht den heer Lamster weer in ons midden te zien, die bij vorige gelegenheden er zoo bijzonder in geslaagd is idealen voor onze Oost op te wekken.

De heer Lamster begon nu, in het kort, aan de hand van lantaarnplaatjes de geografische en historische situatie aan te geven van die gedeelten van Sumatra en Borneo, waarvan de films vertoond zullen worden. De films, die ons voerden langs Beneden- en Midden-Moesi en Mahakam-rivier, gaven een levendig beeld van het bedrijvige kali-leven in al zijn schakeeringen en tevens een goed denkbeeld van het enorme werk dat hier door de petroleum-maatschappijen is tot stand gebracht. De films, die betrekking hadden op Boven-Palembang en de Bataklanden met het Toba-meer, gaven een denkbeeld van den wegeaanleg in het gebergte en van de groote bedrijvigheid bij het Toba-meer op een pasar-dag.

De voorzitter dankte den heer Lamster voor het gesprokene en vertoonde, waarmede alle aanwezigen instemden met een hartelijk applaus.

De Afd.-secretaris.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10-12 en van 2½-4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

VAN DE REDACTIE.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 22 Oct. j.l. naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 26 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 209 K.G. 050 G. bruto en 185 K.G. 953 netto.

De zending bevatte 10598 stukken beneden 5 gram, 311 briefkaarten en postwissels, 2490 stukken stukken zwaarder dan 5 gram en 1448 stuks bestemd voor tusschenliggende landen, in totaal 14847 stuks.

Utrechtsche Jaarbeurs.

In de op 23 dezer gehouden Algemeene Vergadering van Aandeelhouders der N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Jaarbeursgebouwen, gehouden te Utrecht, is goedkeuring verleend aan het door den Raad van Bestuur uitgebrachte Verslag over het boekjaar 1930-1931; tevens zijn de Balans, Winst- en Verliesrekening en Exploitatie-rekening, de laatste sluitende met een voordeelig saldo van f 24.701.05, ongewijzigd vastgesteld, onder décharge van den Raad van Bestuur voor het gehouden beheer.

Openbare Seance.

Wij vestigen gaarne de aandacht op de in dit nummer voorkomende advertentie betreffende de Openbare Psychometrische Seance, te geven door den heer E. Zeeven, op Vrijdagavond 6 November

a.s. in het Gebouw „Ken U Zelfen”, de Ruyterstraat 41, Den Haag.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig „Valk” van den Holland-Indiëdienst ruim 190 K.G. post aan boord.

Hiervan is 48 K.G. 620 G. bestemd voor Amsterdam, 69 K.G. 990 G. voor Amsterdam (verdere verzending), 46 K.G. 940 G. voor 's-Gravenhage, 11 K.G. 850 G. voor Rotterdam, 6 K.G. 160 G. voor Haarlem, 3 K.G. 175 G. voor Leiden en 3 K.G. 501 G. voor Utrecht.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank.

Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam

	19 Oct.	26 Oct.
	1931	
Aandeelen Koloniale Bank	72	69
„ Ned. Ind. Handelsbank	73 ¹ / ₄	72 ¹ / ₂
Cert.aand. Ned. Handel Mij.	90	89 ⁷ / ₈
Aandeelen Alg. Exploratie Mij.	79 ¹ / ₂	75 ¹ / ₂
„ Kon. Petroleum Mij.	145 ¹ / ₄	138 ³ / ₈
„ Rubber Cult. Mij. A'dam.	54 ¹ / ₈	52 ¹ / ₂
„ Ned. Ind. Suiker Unie	109	98
„ Ned. Scheepvaart Unie	84	82 ⁷ / ₈
„ Handelsverg. A'dam	199	189
„ Deli Batavia Mij.	138	135 ³ / ₄
„ Deli Maatschappij	172 ¹ / ₄	173 ³ / ₄
„ Senembah Mij.	200	202 ¹ / ₂
„ Deli Spoor	87	87
„ Ned. Ind. Spoorweg Mij.	91 ¹ / ₂	89 ¹ / ₂
„ Philips Gloeil. (nieuwe)	67 ¹ / ₂	70 ³ / ₄
Cert.aand. Margarine Unie	131 ¹ / ₂	131 ³ / ₄

Wisselkoersen

Verkoop

Londen	9.73
New York Cable	2.47 ¹ / ₈
Berlijn	57.70
Parijs	9.73
Brussel (Belga)	34.55
Zurich	48.45
Weenen	34.75

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

K. Stakhof, opz. b. h. torpedo-atelier, p.a. Hs. Ms. „Schorpioen”, Den Helder; ir. Raden Soepardi Prawirodipoero, Nijverh. cons. afd. Nijverheid, dep. v. Landb., Nijverh. en Handel, Daendelsstraat 82, Den Haag; J. Meijer, hoofdonderwijzer o.l.o., Azeloeschestr. 6, Borneo; A. F. P. Huswé, asp. ambt. voor Chineesche Zaken, N. Hilversumscheweg 31, Bussum.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mevr. P. Meyroos, geb. van Dam, commies ter Alg. Secretarie, p.a. van Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; C. C. Cramer, wd. lid der Weeskamer te Padang, Fahrenheitstraat 60, Den Haag; J. G. A. Bos, hoofdbeheerder bij 's lands pandhuis te Pasoeroean, Laan van Meerdervoort 241, Den Haag; R. A. Rijkshroeff, kantoorhoofd bij het dep. van Gouv. Bedr., p.a. Ned. Handel Mij., Den Haag; A. G. van Nes, commissaris van politie te kl., Goudsbloemlaan 59, Den Haag; H. Blom, adj.-inspecteur van Financiën, Joh. Verhulststraat 205 II, Amsterdam; E. C. Koopman, wd. hoofd der Ambachtsschool te Sibolga, te v. d. Boschstraat 321, Den Haag; Mej. J. Gerla, adj.-secretaresse bij de Weeskamer te Soerabaja, p.a. Ned. Handel Mij., Amsterdam; W. F. van Nederveen, ass.-res. bij den Algem. Bestuursdienst, Valkenboschlaan 1a, Den Haag; Mej. E. C. A. Alvares, onderw. van bijstand bij het o.g.l.o. te Paramaribo, Conradkade 37, Den Haag; Mej. J. C. R. Simon, onderw. van bijst. bij het o.g.l.o. te Paramaribo, Conradkade 37, Den Haag; H. J. Wolff, districts-secr. ter standpl. Combé (Suriname), de Carpentierstraat 197, Den Haag; Mej. A. J. Reeberg, onderw. v. bijstand bij het o.g.l.o. te Paramaribo, Jacob van Lennepkade 41 II Amsterdam; Mej. L. P. v. Exel, surnumerair bij den alg. dienst, werkzaam ter Gouv. secretarie te Paramaribo, Nicheriestraat 46 III, Amsterdam; Dr. E. J. Abrahams, geneesheer-directeur van de inrichting ter verpleging van krankzinnigen op Wolggenbuttel (Surina-

me), Hobbemakade 791, Amsterdam, J. A. Jessurum, directeur van de Hendrikschool te Paramaribo, Noorder Amstel 21 III, Amsterdam, P. A. van Weel, bockerij-beh. b. d. Volksraad, p.a. J. H. Meijster, Berlicum (N.-Br.); C. E. Barre, res. v. Bondowoso, Valkenboschlaan 178, Den Haag, Dr. R. Wind, dir. Boschbouwproefstat., te Buitenzorg, Populierstraat 26, Den Haag, Mevr. L. Dunk, geb. Anholt, onderw. O. W.L.O., Nieuwe Veemarkt 27, Zwolle, J. J. v. Klaveren, havenmeester 2e kl., te Helmersstraat 2951, Amsterdam, G. C. Bruin, pakhuis-, tevens betaalmee-ster 2e kl. b. d. Bankatwinning, p.a. C. Bruin, Hollum (Ameland), Mej. J. Twijzel, commies bij het dep. van Gouv. Bedr., p.a. Ned. Ind. Escompto Mij., Den Haag.

Met Pensioen.

J. Roemersma, baas-schilder b.h. Mar. Etabl. te Soerabaja, Fraunhoferstraat 3, boven, Amsterdam.

ADRESVERANDERINGEN.

H. Bisscho van Tuinen, hoofdinsp. Hoofd Scheepvaart, Rue du Taciturne 56, Brussel; C. E. Croes, Res. v. Bodjonogoro, Sweelinckpl. 80, Den Haag; W. P. Hillen, Lid Raad v. N.-I., Huize „t Woud“, Doorn; K. L. v. d. Heide, Onderw. 2e kl., Kramatweg 6-1, Amsterdam-O.; Th. K. Roqué, 1e Luit. Inf., p.a. Adelheidstr. 76-III, Wiesbaden; S. Eijk, Werktuigk. S.S., Akeleistr. 65, Den Haag; R. Versteeg, Havenmeester 2e kl., v.m. 1-11-1931, Haagbeukstr. 43, Den Haag; A. H. C. Roelofsen, Onderluit. inf., Rosendaalschelaan 7, Velp; D. Fierloos, Conservator Opsporingsdienst, Zonnebloemstr. 34, Goes; J. J. v. Lonkhuijsen, Hoofd Volksgez., v. Blankenburgstr. 25, Den Haag; E. Velds, Secr. Dept. BOW, Prins Hendrikweg 13, Doorn; R. Legger, Luit.-Kol. Inf., v. Boetzelaerlaan 37, Den Haag; H. de Vries, Luit.-Kol. Inf., Verlengde Slotlaan 133, Zeist; K. M. de Jager, Kap. Inf. Regentesselaan 27, Den Haag; H. J. Oosterveen, Kap. Intendance, Okeghemstr. 32 beletage, Amsterdam-Z.; H. W. Hermans, Kap. Kwartierm., Parkweg 228, Voorburg; H. L. G. Aernout, Afd. Hoofd Hoofdbest. PTT, Rue Gounod 1, Nice; J. Swartjes, Luit.-Kol. Inf., Rue Spitalier 1, (1e etage), Nice; H. van Zanten, Kol. tit. Mil. Gen.-dienst, Beethovenstr. 114, Amsterdam-Z.; mevr. A. E. Plaats, Onderw. 3e kl., Stationsweg 4, Bussum; Ir. W. van Ganswijk, ir. 1e kl. W. en BOW, Johannes Vermeerstr. 69-bov., Amsterdam-O.; P. H. Mathijssen, Galvanistraat 75, Den Haag, Kap. Inf.; C. W. Boon, adj. Insp. dienst Zoutregie, Hotel Central, Kamer 60, Praag 1; O. v. Lingen, Kap. Inf., 2e Schuytstr. 239, Den Haag; R. G. A. Schreiner, Hoofd v.d. Pandhuisd., Bentinckstr. 164, Den Haag; B. Sickman, politieopz. Alg. Pol. Res., Batavia, Mr. de Boerlaan 50, Deventer; Mej. P. Tirtotenojo, Onderw. OWLO, Hotel „Joli Site“ Grand Rue 65, Montreaux; Ir. C. Haring, Houtvester, Fraunhoferstr. 381, Amsterdam-O.; F. Visser, Off. v. Gez. 1e kl., Sarphatipark 130 hs. Amsterdam-Z.; Mevr. H. G. Ophay-Burger, Onderw. b.h. OWLO, Middenweg 123, Amsterdam-O.; Th. Ophay, Schoolhoofd OWLO, Middenweg 123, Amsterdam-O.; J. J. Breyman, Onderoff. adm. 1e kl.

Gemeubileerde Landhuisjes te Huur

op de Veluwe, temidden
BOSCH EN HEIDE

In voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET, TEL. 3

Het aangewezen adres voor gebruikte **P. KIEFT**,
en nieuwe **AUTOMOBIELEN** is
Zeezwaluwstraat 2-2a, einde Houtrustweg. Tel. 555068.
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“.
Tevens expert van alle Automobielen. 5263
In- en verkoop van nieuwe en gebruikte Automobielen.

N.V. Haagsche Boazbank

Molenstraat 45 & Telefoon 115903
Den Haag

Rente Spaarkas . . . . . 3 1/2 %
Rente Deposito's . . . 2 1/2 tot 4 1/2 %
Rente in Rekening-courant 2 1/2 %

Aan- en Verkoop- van Effecten
Verzilvering van Coupons
SAFE-INTRICHTING

De Directie: **Mr. J. A. DE WILDE**
M. A. POTTER

5439

„TIJMSTRA'S SCHOLEN“ (N.V.)
SWEELINCKSTRAAT 17 — DEN HAAG

H. B. S. - 5-j. cursus - H. H. S.

Meer Individueel Onderwijs voor Jongens en Meisjes

5575

Wij lossen al Uwe onderwijsmoeilijkheden bij aankomst in Holland op

b.h. Korps Gewapende Pol., Sarphatiepark 115-II, Amsterdam; E. B. Bisschoff, Depothouder 1e kl. Dienst Opiumregie, Amsterdamscheweg 4, Arnhem; L. F. C. Dossin, zich noemende Lasso, Scheik. opz. 1e kl., dienst v.d. Mijnb., Valkenboschlaan 20, Den Haag; H. G. Hoogkamer, Contr. 2e kl. PTT, v. Boetzelaerl. 58, Den Haag; M. A. Pelaupeppy, Comm. Gew. Kant. te Palembang, Beeklaan 520A, Den Haag; J. Snell, 3e Werktuigk. b.d. Gouv. Mar., Weimarstr. 51A, Den Haag; Mej. J. H. W. Supit, vio-onderw. te Tondano, J. Maetsuijckerstr. 26, Den Haag; W. A. Zeijlmans van Emmichoven, Ambten. buiten werkel. dienst tev. Hoofdambt. ter besch. Hoofdinsp. v. Fin., Rue du Lac 5, Brussel.
G. M. Inen, Opz. b.d. Waterstaat en BOW, Sneeuwkloujesstr. 12, Den Haag; J. F. Duncker, Loods 1e kl. Loodsdienst in N.I., Rhijnvis Feithstraat 8-1, Amsterdam; H. v. d. Heuvel, 1e werktuigkundige b.d. Gouv. Marine, Elisabethlaan 23, Hillegersberg; E. C. A. Bense, Architect b.d. Waterstaat en BOW, Hanenburglaan 231, Den Haag; J. W. A. Provoost, Kantoorhoofd b.d. S.S. en Tr., Hanenburglaan 231, Den Haag; Mr. H. Dovee, Landrechter te Loemadjang, v. Beuningenstr. 35, Den Haag; H. Otten, Hoofddetach. commt. 2e kl. b.h. Korps Gew. Pol. te Amboina, p.a. Venweg 124, Rumpen, Limburg; P. W. Lokollo, Landbouwopz. b.h. krankz.gesticht te Sabang, Verschoorstr. 68a, Rotterdam; K. J. de Goede, Contr. 1e kl. PTT,

p.a. Rijswijkscheweg 127, Den Haag; C. F. de Boer, Ass.-res. b.d. Alg. Best.dienst, L. van Meerdervoort 281, Den Haag; R. H. Pieters, gedipl. gezagh. 1e kl. b.h. B.B., L. v. N.O.-Indië 27, Den Haag; Mej. R. H. D. de Lange, Onderw. 3e kl. b.h.OWLO, J. v. Oldenbarneveldlaan 4, Den Haag; P. H. van Wezel, Insp. v. Fin., Lubeckstr. 22, Den Haag; J. J. Koppenol, Ass.-res. b.d. Alg. Best.dienst te Pasoeroean, Kwartellaan 33, Den Haag; J. R. Kessler, Ass.-Res. Alg. Best.dienst, Weimarstr. 112, Den Haag; P. R. de Tyssonsk, Hoofdcomm. Centr. kant. v.d. Stat., Beeklaan 320 II, Den Haag; L. A. B. Beck, Contr. 1e kl. PTT, Reinkenstr. 70, Den Haag; G. Th. Pieters Opz. S.S. en Tr., L. van Meerdervoort 567, Den Haag; J. T. Nijenhuis, Onderluit. Cav., Burgemeesterlaan 15, Driebergen; H. J. Schoonhoven, Contr. 2e kl. PTT, Kon. Hortenselaan 19-II, Apeldoorn; A. J. Louët Feisser, wnd. Off. b.d. Gouv. Marine, v. Beverninckstr. 247, Den Haag; J. P. A. de Nijs, Ambt. op wachtgeld, tevoren opz. S.S. en Tr., Meer en Boschlaan 103, Kijkduin; B. L. de Goede, 1e Luit. der Inf., Daendelstr. 71, Den Haag; H. Zuidema, fgd. 1e comm. Hoofdkant. dienst Volksgez., Weimarstr. 26a, 2e etage, Den Haag; P. van Rosmalen, Mulo-onderwijzer te Poerwokerta, Baarnscheweg 14, Huis ter Heide; H. Hanssens, Hoofdstationschef S.S. en Tr., Abrikozenstr. 206, Den Haag; A. Robbertze stationscomm. 2e kl. S.S. en Tr., Beeklaan 340, Den Haag.

Mutatiestaat van 21 tot 28 October '31

Nieuwe Leden:

F. C. Rehbock, Amsterdam, Heerengracht 470.
A. R. Pruijn, Nijmegen, Sterrenscharsweg 102.
H. Kok, Djokjakarta, Maliobaro 6.
H. D. Tjeenk Willink, Haarlem, Klein Heiligland 4.
Mej. H. B. Schreuder, Haarlem, Koninginnew. 99.
Mevr. A. Bakker—Vestdijk, Den Haag, Berberisstraat 97.
Ir. E. van Konijnenburg, Oud-Hoofdingenieur, Rijks-waterstaat, Den Haag, Statenlaan 75.

Voorgesteld door:

Secretaris Afd. Amsterdam.
den heer J. Kop te Nijmegen.
den heer J. W. Kraal te Zeist.
het afdeulingsbestuur van Haarlem.
den heer P. J. Goes te Den Haag.
den heer Mr. Drs. P. A. F. Blom te Bergen op Zoom.

Afschrijvingen:

J. J. Brachthuiser, Bloemendaal, Kleverlaan 43.
Dr. H. Horn, Heemstede, Valkenburgerstraat 15.
L. A. van Gogh, Heemstede, Jan van Goyenstr. 19.
J. W. C. Grootendorst, Utrecht, Mauritsstraat 65.
G. B. J. van Heuven, Utrecht, Maliesingel 56.
P. H. ter Kuile, Enschedé, Hengelosche Straat 26.

Th. Siteur, Apeldoorn, Marktplein 11.
A. M. A. van den Wall Bake, Velp, Reinaldstr. 8.
S. J. Drooglever, Nijmegen, Kastanjelaan 5.
J. J. Swemmelaar, Nijmegen, Bijleveldsingel 34.
J. W. H. Röder, Nijmegen, Mesdagstraat 8.

R. I. P.

Mevr. Z. Woldering—Warren, Nijmegen, Groesbeek sche weg 25.

Adresveranderingen:

P. Siebelhoff, van: Amsterdam, Scheldestraat 22, naar: Naarden: Jan Steenlaan 60.
B. A. van der Sluijs, van: Heemstede, Valkenburglaan 25, naar: Velp, Hoofdstraat 21.
Ir. G. L. van Straaten, Arnhem, van: Velperplein 1, naar: Bouriciusstraat 3. f 5.—
Mevr. E. Gianetti, van: Nijmegen, Fransche Straat 2, naar: Wageningen. f 5.—
L. H. F. Wackers, Oud-Majoor der Genie N.I.L., van: Maastricht, naar: Den Haag, van Alkemadelaan 47. f 5.—
R. Legger, Oud-Luit.-Kolonel N.I.L., Den Haag, van: Sweelinckpl. 46, naar: v. Boetzelaerlaan 37.
J. A. van Arcken, Oud-Ind. Hoofdambtenaar, van: Scheveningen, Harstenhoekweg 65, naar: Territet Montreux, Hotel Regina.
J. W. Verberne, Oud-Ass.-Resident, van: Partenkirchen (Bayern), naar: Nice, Villa „Molda“ Chemin de Bellet 13. (Pont Magnan).

P. J. Baak, Ass.-Resident, van: Poerwodadi, naar: Scheveningen, Badhuiskade 24. f 5.—
Th. E. J. de Bie, 1ste Luit. Inf., van: Scheveningen, Gentsche Straat 3, naar: Bandoeng, p.a. D. v. O. VIIe Afd. B.
Mej. P. W. Keller, Onderwijzeres, thans te Bandoeng, Helmersweg 13A.
A. N. H. van Nes, thans: Administrateur s.f. „Soemberdadi“, Halte Kras (SS. o. L.)
J. N. van den Berg, Luit.-Kolonel Inf., van: Amersfoort, Utrechtsche Weg 119, naar: Den Haag, Goudsbloemlaan 7. f 5.—
Mr. J. F. W. la Fontaine, Den Haag, van: Stadhouderslaan 70, naar: Badhuisweg 97.
Mevr. A. Nill—Marinissen, Den Haag, van: Weisenbruchstr. 9, naar: Flat „Goenendaal“, van Alkemadelaan 438.
J. A. H. S. Hanozet Gordon, Oud-Ass.-Resident, thans te Biarritz (Basses Pyrénées) Hotel Villa Rosalia, Rue Gambetta 48.